

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ & ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

**«Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη
των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα, 2014-2020»**

ΑΘΗΝΑ 2014

Πρόλογος

Η υδατοκαλλιέργεια είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της Στρατηγικής για τη Γαλάζια Ανάπτυξη. Στη νέα Κοινή Αλιευτική Πολιτική, η υδατοκαλλιέργεια κατέχει εξέχουσα θέση και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας αποτελεί βασική προτεραιότητα

Ειδικότερα στο άρθρο 34 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ.1954/2003 και (ΕΚ) 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ.2371/2002 και (ΕΚ) αριθ.639/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου, προβλέπεται η θέσπιση πολυετών εθνικών στρατηγικών σχεδίων για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας για όλα τα κράτη μέλη. Η κατάρτιση αυτών των σχεδίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκριση των νέων Επιχειρησιακού Προγράμματος Θάλασσας και Αλιείας.

Για την κατάρτιση των πολυετών εθνικών στρατηγικών σχεδίων εκδόθηκαν από την Ε. Επιτροπή οι κοινές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές (τομείς προτεραιότητας) - Ανακοίνωση της Ε.Ε. [COM(2013)229τελικό/29.4.2013]- ως εθελοντική ανοιχτή μέθοδος συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών για την άρση των εμποδίων της βιώσιμης ανάπτυξης των υδατοκαλλιεργειών.

Το παρόν πολυετές σχέδιο, βασίζεται στις ανωτέρω κατευθυντήριες γραμμές λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες της χώρας, την κατάσταση του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας στη χώρα μας καθώς και το νομοθετικό, θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου.

Η τελική επεξεργασία και σύνταξη του παρόντος, πραγματοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών και Εσωτερικών Υδάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κατόπιν στενής συνεργασίας με τις δημόσιες υπηρεσίες που έχουν θεσμικό ρόλο στην αδειοδότηση και τον έλεγχο τήρησης των όρων και προϋποθέσεων, βάσει των οποίων χορηγήθηκαν οι άδειες ίδρυσης και λειτουργίας των μονάδων υδατοκαλλιέργειας, καθώς επίσης και σε συνεργασία με τα ερευνητικά ινστιτούτα και τους παραγωγικούς φορείς του κλάδου.

Πίνακας Περιεχομένων

1	Επισκόπηση των υδατοκαλλιεργειών.....	5
1.1	Ο ρόλος των υδατοκαλλιεργειών σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο	5
1.2	Υφιστάμενη κατάσταση της ελληνικής υδατοκαλλιέργειας	6
1.3	Επεξεργασία, μεταποίηση και διάθεση των προϊόντων της ελληνικής υδατοκαλλιέργειας.....	8
1.4	Έρευνα και Καινοτομία	9
2	Εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός - Όραμα	11
2.1	SWOT ANALYSIS.....	11
2.2	Στρατηγικός Σχεδιασμός και Όραμα 2014-2030	12
2.3	Κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.....	13
3	Προτεραιότητα 1: Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών αδειοδότησης	15
3.1	Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο	15
I.	Αδειοδότηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας	15
II.	Νομοθετικό πλαίσιο εκμετάλλευσης λιμνοθαλασσών	16
3.2	Προβλήματα στις διαδικασίες αδειοδότησης	16
3.3	Προτεινόμενες δράσεις.....	18
4	Προτεραιότητα 2: Εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας μέσω συντονισμένου χωροταξικού σχεδιασμού.....	21
4.1	Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο	21
I.	Χωροθέτηση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας	24
II.	Χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας γλυκών υδάτων	25
III.	Υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα σε υφάλμυρα οικοσυστήματα.....	26
4.2	Προβλήματα εφαρμογής του υφιστάμενου χωροταξικού σχεδιασμού.....	26
4.3	Δράσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων	27
5	Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας	29
5.1	Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.....	29
5.2	Δράσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.	30
I.	Αύξηση της παραγωγής.....	30
II.	Μείωση του κόστους παραγωγής.....	31
III.	Διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.....	32
IV.	Ενίσχυση της διαφοροποίησης των τελικών προϊόντων	33
V.	Ενίσχυση της προώθησης.....	33
VI.	Διασφάλιση της περιβαλλοντικής προστασίας.....	34
VII.	Έρευνα για την ανάπτυξη.....	35
VIII.	Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.....	35
IX.	Παραγωγή νέων βιοτεχνολογικών προϊόντων	36
X.	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ , δίκτυο NATURA 2000.....	36
XI.	Υφάλμυρα οικοσυστήματα	36
XII.	Άλλες δράσεις.....	37
6	Προτεραιότητα 4: Προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού	39
6.1	Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.....	39
6.2	Προτεινόμενες δράσεις.....	39
I.	Σύσταση Οργανώσεων Παραγωγών	40

II.	Εμπορία και Προώθηση	40
III.	Μεταποίηση και Επεξεργασία	41
7	Βέλτιστες πρακτικές.....	42
7.1	Εφαρμογή Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού	42
7.2	Υπολογισμός φέρουσας ικανότητας	43
7.3	Καθεστώς περιβαλλοντικής αδειοδότησης	44
7.4	Προστασία οικολογικά ευαίσθητων περιοχών	44
8	Συμπεράσματα και Προτάσεις	46
9	Διακυβέρνηση και Εταιρική Σχέση	49
10	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	50
10.1	Αναλυτική Διαδικασία Αδειοδοτήσεων	50
I.	Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας	50
II.	Διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας πλωτής μονάδας υδατοκαλλιέργειας.....	51
III.	Διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας σε χερσαίες εγκαταστάσεις εκτροφής.....	53

Πίνακας Συντομογραφιών

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΕΠΟ	Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΠΑΥ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΕΠΧΣΑΑΥ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΕΣΥΔ	Εθνικό Συμβούλιο Υδατοκαλλιεργειών
ΚΑΛΠ	Κοινή Αλιευτική Πολιτική
ΚΟΑ	Κοινή Οργάνωση Αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΣΜ	Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων
ΠΑΥ	Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΠΕ	Περιφερειακές Ενότητες των αιρετών Περιφερειών
ΠΟΑΥ	Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΠΠΔ	Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις
ΠΠΠΑ	Προκαταρκτικός Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΝΑ	Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου
ΥΠΑΑΤ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations

1 Επισκόπηση των υδατοκαλλιεργειών

1.1 Ο ρόλος των υδατοκαλλιεργειών σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) η παγκόσμια ζήτηση για αλιευτικά προϊόντα βαίνει διαρκώς αυξανόμενη και εκτιμάται ότι οι ετήσιες ανάγκες σε αλιεύματα αυξάνονται με ρυθμό 3,2%, ξεπερνώντας το ρυθμό αύξησης του πληθυσμού του πλανήτη ο οποίος εκτιμάται στο 1,6%. Παράλληλα η κατά κεφαλήν κατανάλωση αλιευμάτων αυξήθηκε από 9,9 κιλά τη δεκαετία του 1960 σε 19,2 κιλά το 2012. Η αντίστοιχη κατανάλωση για τα κράτη μέλη της ΕΕ ανέρχεται σε 23 κιλά ανά έτος. Η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα της συνδυασμένης επίδρασης πολλών παραγόντων όπως για παράδειγμα της παγκόσμιας αύξησης του πληθυσμού, της αύξησης του πληθυσμού των πόλεων, της αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος κλπ.

Η παγκόσμια παραγωγή αλιευμάτων από συλλεκτική αλιεία, η οποία για το έτος 2012 εκτιμάται στους 91 εκ. τόνους, τα τελευταία χρόνια παραμένει στάσιμη, ενώ αντιθέτως η παραγωγή από υδατοκαλλιέργεια παρουσιάζει μια διαχρονική αύξηση της τάξης του 6%, με την παραγωγή του 2012 να εκτιμάται στους 66 εκ. τόνους.

Η παραγωγή της ΕΕ αντιπροσωπεύει το 3,3% περίπου της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Τα αλιεύματα της ΕΕ αντιπροσωπεύουν το 5,3% των συνολικών παγκοσμίων αλιευμάτων, ενώ η παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας κυμαίνεται στο 2% της παγκόσμιας παραγωγής το οποίο ισοδυναμεί με περίπου 1,3 εκατ. τόνους. Από την παραγωγή των υδατοκαλλιεργειών της ΕΕ, το 50% της παραγωγής και το 70% της αξίας προέρχεται από ψάρια, ενώ το υπόλοιπο 50% της παραγωγής και το 30% της αξίας προέρχεται από οστρακοειδή.

Παρά το επίπεδο παραγωγής της, η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και αποτελεί τη μεγαλύτερη ενιαία αγορά για τα προϊόντα αυτά, καλύπτοντας το 40% των παγκοσμίων εισαγωγών. Αυτό άλλωστε απεικονίζεται και στο μέσο όρο της κατά κεφαλήν κατανάλωσης στα κράτη μέλη της ΕΕ, ο οποίος είναι πάνω από 23 κιλά ανά έτος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι καθαρός εισαγωγέας προϊόντων αλιείας, με αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο το οποίο ανερχόταν το 2010 σε 3,59 εκατ. τόνους, με αξία 13,78 δισ. ευρώ.

Καθίσταται πλέον σαφές ότι για την κάλυψη των συνεχώς αυξανόμενων απαιτήσεων σε αλιευτικά προϊόντα, μοναδική λύση αποτελεί η περαιτέρω ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών ώστε να εξασφαλιστεί αύξηση της παραγωγής. Σε επίπεδο ΕΕ και σύμφωνα με τους κανόνες της αναθεωρημένης Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), όπως θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η υδατοκαλλιέργεια θα πρέπει να συμβάλλει στη αύξηση του δυναμικού παραγωγής

τροφίμων, ώστε να εξασφαλιστούν μακροπρόθεσμα η επισιτιστική ασφάλεια και ο εφοδιασμός με τρόφιμα, καθώς επίσης και η ανάπτυξη και η απασχόληση για τους πολίτες της Ένωσης και να διευκολυνθεί η αντιμετώπιση της αυξανόμενης παγκόσμιας ζήτησης για θαλάσσια προϊόντα διατροφής.

Με τη νέα ΚΑΛΠ προωθείται η ανάπτυξη βιώσιμων δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας μέσω της ανάπτυξης στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών που έχουν ως σκοπό την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης, την εφαρμογή χωροταξικού σχεδιασμού με στόχο την ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου σε αρμονική συνύπαρξη με άλλες δραστηριότητες, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την υποστήριξη της ανάπτυξης και της καινοτομίας, την ενθάρρυνση της οικονομικής δραστηριότητας, τη διαφοροποίηση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις παράκτιες περιοχές.

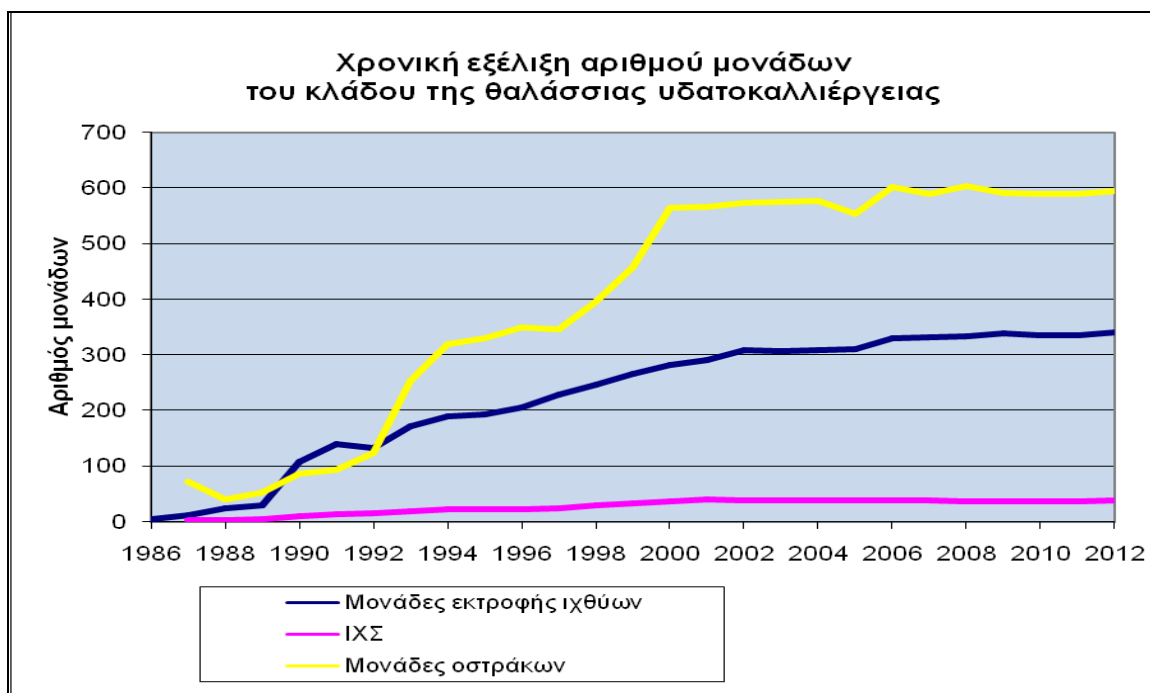
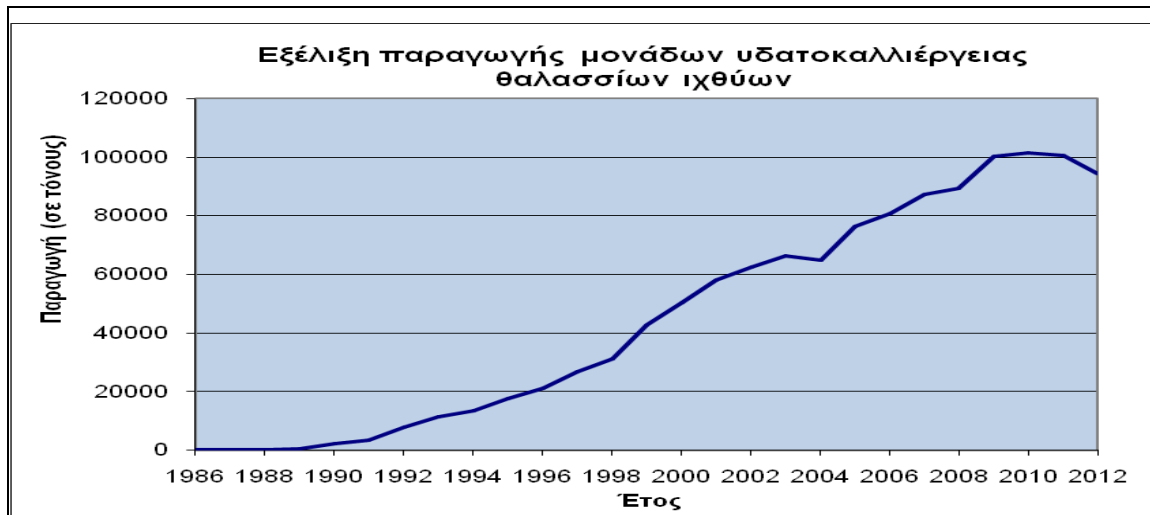
Παράλληλα θα πρέπει να θεσπισθούν μεταξύ κρατών μελών μηχανισμοί για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού των εθνικών μέτρων που αφορούν στην ασφάλεια των επιχειρήσεων, στην πρόσβαση στα ύδατα και στον χώρο της Ένωσης.

1.2 Υφιστάμενη κατάσταση της ελληνικής υδατοκαλλιέργειας

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980, στην Ελλάδα ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών περιελάμβανε τις ιχθυοκαλλιέργειες εκτατικής μορφής των λιμνοθαλασσών, τις εντατικές ιχθυοκαλλιέργειες εσωτερικών υδάτων, κυρίως πέστροφας και την μυδοκαλλιέργεια. Κατά την τελευταία 30ετία στον κλάδο των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών, αναδείχθηκαν οι εντατικές ιχθυοκαλλιέργειες θαλασσινών μεσογειακών ειδών (κυρίως τσιπούρα και λαβράκι). Η δραστηριότητα αυτή εξελίχθηκε σε έναν από τους πλέον αναπτυσσόμενους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής της χώρα και πλέον κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα είδη τσιπούρα και λαβράκι.

Ενδεικτικό της ραγδαίας ανάπτυξης της θαλάσσιας ιχθυοκαλλιέργειας είναι ότι, το 1985 η συνολική παραγωγή κυμαινόταν περί τους 100 τόνους από τη λειτουργία 12 μονάδων εκτροφής, ενώ τρεις δεκαετίες αργότερα η παραγωγή είχε αυξηθεί κατά πολύ, ξεπερνώντας σύμφωνα με τα στοιχεία της υπηρεσίας μας τους 100.000 τόνους και σύμφωνα με άλλες πηγές ακόμη παραπάνω, ενώ οι μονάδες εκτροφής ανέρχονται στις 340.

Παρατίθενται παρακάτω διαγράμματα με την εξέλιξη της παραγωγής των μονάδων υδατοκαλλιέργειας θαλασσίων ιχθύων και της χρονικής εξέλιξης του αριθμού των μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας, σύμφωνα με τα στοιχεία της υπηρεσίας μας και τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Τα κυριότερα εκτρεφόμενα είδη των θαλάσσιων ιχθυοκαλλιεργειών, είναι η τσιπούρα και το λαβράκι, τα οποία αντανakλούν σε περίπου 55% και 40% της συνολικής παραγωγής ιχθύων, ενώ σε μικρότερη κλίμακα (5%) εκτρέφονται μυτάκι, φαγκρί, λυθρίνι, κρانيός, συναγρίδα, τόνος κ.α. Η κυριότερη μέθοδος εκτροφής των ιχθύων αυτών είναι σε πλωτούς δικτυοκλωβούς και σε πολύ μικρότερη κλίμακα σε χερσαίες εγκαταστάσεις εκτροφής.

Η ανωτέρω παραγωγική δραστηριότητα, όσον αφορά στις ανάγκες σε ιχθύδια θαλάσσιων μεσογειακών ιχθύων, υποστηρίζεται από τη λειτουργία 38 ιχθυογεννητικών σταθμών από τους οποίους παράγονται πάνω από 350 εκατομμύρια ιχθύδια κάθε χρόνο.

Παράλληλα με τις ιχθυοκαλλιέργειες, σημαντικός είναι και ο τομέας των οστρακοκαλλιεργειών, κυρίως μυδιών. Αρχικά για την εκτροφή χρησιμοποιούνταν το

πασσαλωτό σύστημα, από το 1990 εισήχθη το σύστημα long line, με αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξηση του αριθμού των μονάδων από 70 σε 600. Παρόλα αυτά η αύξηση του αριθμού των μονάδων δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής, η οποία σήμερα κυμαίνεται στους 18 χιλιάδες τόνους.

Εκτός από τις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες (ψαριών και οστράκων), ιδιαίτερη θέση κατέχει η υδατοκαλλιέργεια των εσωτερικών νερών, που αναπτύχθηκε σε μικρή έκταση σε κατάλληλες για το σκοπό περιοχές, κύρια στην Ήπειρο και Δυτική Μακεδονία, αποτελώντας κύρια ή συμπληρωματική απασχόληση κατοίκων ορεινών και απομακρυσμένων ηπειρωτικών περιοχών. Σήμερα στη χώρα δραστηριοποιούνται περίπου 80 μονάδες εντατικής εκτροφής ιχθύων, με κυριότερο είδος την ιριδίζουσα πέστροφα, με παραγωγή που εκτιμάται σε δύο χιλιάδες τόνους, ενώ, επίσης, εκτρέφονται σε μικρή κλίμακα ο κοινός κυπρίνος και το ευρωπαϊκό χέλι. Παλαιότερα είχαν γίνει προσπάθειες εκτροφής ειδών όπως, το ευρωπαϊκό γατόψαρο (γουλιανός), ο κέφαλος και η τιλάπια. Τα τελευταία χρόνια, ο κλάδος έχει στραφεί και σε νέα είδη με πολύ έντονο ενδιαφέρον όπως για παράδειγμα ο οξύρρυγχος, το κυανοβακτήριο σπιρουλίνα κλπ, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε ως συμπληρώματα διατροφής, είτε ως πρώτη ύλη στη βιομηχανία καλλυντικών, ως βιοκαύσιμα κλπ.

Στις λιμνοθάλασσες, η εκμετάλλευση των οποίων αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα, με ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις, ασκείται η παραδοσιακή εκτατική υδατοκαλλιέργεια. Σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν 72 οργανωμένες εκμεταλλεύσεις λιμνοθαλασσών συνολικής έκτασης 400 χιλ. στρεμμάτων με παραγωγή περίπου 650 τόνων για το έτος 2012. Τα κυριότερα παραγόμενα είδη είναι τσιπούρες, λαβράκια, κέφαλοι και χέλια. Ένα ακόμα σημαντικό παραδοσιακό προϊόν των λιμνοθαλασσών, προερχόμενο από θηλυκούς κεφάλους, είναι το αυγοτάραχο, κυρίως της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, αλλά και άλλων.

Σε επίπεδο απασχόλησης, στην Ελλάδα καταγράφεται ένα από τα υψηλότερα ποσοστά (19%), επί του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, στον κλάδο απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα περίπου 15.000 εργαζόμενοι διαφόρων ειδικοτήτων (επιστημονικό, τεχνικό και εργατικό προσωπικό). Το σημαντικότερο όλων είναι ότι μεγάλος αριθμός αυτών των θέσεων απασχόλησης εντοπίζονται σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελληνικής επικράτειας, κυρίως νησιωτικών, γεγονός το οποίο συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

1.3 Επεξεργασία, μεταποίηση και διάθεση των προϊόντων της ελληνικής υδατοκαλλιέργειας

Συνολικά σήμερα λειτουργούν στη χώρα περίπου 90 συσκευαστήρια προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, στα οποία εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα από την εθνική και

ενωσιακή νομοθεσία συστήματα ασφάλειας τροφίμων (HACCP). Στα σύγχρονα συσκευαστήρια, με πλήρως αυτοματοποιημένες διαδικασίες και με σχετικά μικρό κόστος παραγωγής, παρέχεται η δυνατότητα παραγωγής τελικών προϊόντων προστιθέμενης αξίας και μεγάλης ποικιλίας στην παρουσίαση τους, όπως για παράδειγμα εκσπλαχνισμένα, αποκεφαλισμένα, φιλετοποιημένα κλπ. Τα ψάρια υδατοκαλλιεργείας διατίθενται στην αγορά κυρίως νωπά, με εξαίρεση μικρές ποσότητες, κυρίως πέστροφας, που διατίθενται ως συσκευασμένα καπνιστά.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, ποσοστό άνω του 80% της εγχώριας παραγωγής ιχθύων εξάγεται σε χώρες κυρίως της ΕΕ (Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία κλπ). Υψηλό ενδιαφέρον σε ζήτηση ελληνικών προϊόντων υδατοκαλλιεργείας, έχει εκδηλωθεί και από άλλες αγορές όπως για παράδειγμα από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Ρωσίας, τις ΗΠΑ, τον Καναδά κλπ.

Σε ότι αφορά τα προϊόντα των οστρακοκαλλιεργειών, σημαντικό ποσοστό της παραγωγής εξάγεται σε χώρες της ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο διατίθεται στην εγχώρια αγορά. Η μορφή διάθεσης των προϊόντων ποικίλει, είτε ζωντανά είτε επεξεργασμένα (αποκελυφωμένα). Για την εξυπηρέτηση της αγοράς και για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας των τροφίμων, λειτουργούν 12 κέντρα εξυγίανσης, 30 κέντρα αποστολής και 45 κέντρα επεξεργασίας (αποκελύφωσης).

1.4 Έρευνα και Καινοτομία

Στην Ελλάδα λειτουργούν και παράγουν εφαρμοσμένη επιστημονική γνώση για τον τομέα, πολύ σημαντικά ερευνητικά κέντρα τα οποία υλοποιούν ευρωπαϊκά και διεθνή ερευνητικά προγράμματα. Το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) και το Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών (ΙΝΑΛΕ) είναι δύο από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα της χώρας με μεγάλη τεχνογνωσία και άρτια καταρτισμένο προσωπικό, ενώ σπουδαίο ρόλο στην παραγωγή όχι μόνο τεχνογνωσίας αλλά και κατάλληλα εκπαιδευμένου επιστημονικού προσωπικού, διατελούν τα ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία τροφοδοτούν τη αγορά εργασίας με νέους επιστήμονες εφοδιασμένους με τις κατάλληλες γνώσεις οι οποίοι συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας.

Η έρευνα που διεξάγεται στα παραπάνω ερευνητικά κέντρα σχετικά με την υδατοκαλλιεργεία, δεν αφορά μόνο στη βασική αλλά εστιάζεται στην εφαρμοσμένη έρευνα που έχει ως στόχο:

- τη διαφοροποίηση της παραγωγής με εισαγωγή νέων ειδών ψαριών
- τη βελτίωση και ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών και τεχνικών εκτροφής
- τη βελτίωση της απόδοσης της διατροφής των εκτρεφόμενων ειδών
- την ανάπτυξη εναλλακτικών πρώτων υλών για παραγωγή ιχθυοτροφών

- τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος
- την πρόληψη και αντιμετώπιση των ιχθυονόσων
- τη γενετική βελτίωση των εκτρεφόμενων ειδών
- τη διερεύνηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- τον προσδιορισμό δεικτών για την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας των υδάτινων οικοσυστημάτων που φιλοξενούν τη δραστηριότητα

Τα αποτελέσματα των ανωτέρω ερευνητικών προσπαθειών και η συνεργασία των ερευνητικών ιδρυμάτων με τους παραγωγικούς φορείς του κλάδου και τη διοίκηση, έχουν συμβάλει καθοριστικά στη μεγάλη επιτυχία και την ανάπτυξη του κλάδου. Παράλληλα οι νέες τάσεις καταδεικνύουν ότι τα περιθώρια βελτίωσης είναι ενθαρρυντικά και ικανά να δώσουν στον κλάδο νέα ώθηση και προοπτική.

2 Εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός - Όραμα

2.1 SWOT ANALYSIS

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
• Διαθεσιμότητα κατάλληλου θαλάσσιου χώρου, με δυνατότητα ανάπτυξης σε νέες θέσεις (open sea) • Τεχνογνωσία και εμπειρία, σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας • Συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των προϊόντων υδατοκαλλιεργείας • Εφαρμογή χωροταξικού σχεδιασμού • Εφαρμογή αυστηρών όρων προστασίας του περιβάλλοντος	• Ελλιπής εφαρμογή σύγχρονων στρατηγικών προώθησης των προϊόντων • Προβλήματα οικονομικής φύσης λόγω έλλειψης ρευστότητας • Αύξηση του κόστους παραγωγής με επίπτωση στην τιμή του παραγόμενου προϊόντος. • Μικρή διαφοροποίηση ειδών και μορφών (μεταποίηση) προϊόντων • Χρονοβόρο και πολύπλοκο σύστημα αδειοδοτήσεων • Χαμηλός ρυθμός προσαρμογής στο θεσμοθετημένο χωροταξικό σχεδιασμό • Ανταγωνισμός στη χρήση του αιγιαλού με άλλες δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός • Προβλήματα πρόσβασης σε απομακρυσμένες και παραμεθόριες περιοχές • Αθέμιτος ανταγωνισμός μεταξύ των υδατοκαλλιεργητών • Αδυναμία προσέλκυσης νέων επενδυτών
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
• Αύξηση της παραγωγής • Διαφοροποίηση του κλάδου, με νέα είδη και νέα τελικά προϊόντα • Βελτίωση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας μέσω της ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας • Βιολογική και οικολογική σήμανση των τελικών προϊόντων • Βελτίωση μεθόδων και τεχνικών προώθησης των προϊόντων • Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με την ποιότητα και ασφάλεια των προϊόντων • Ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων μονάδων και των δράσεων κοινού ενδιαφέροντος, όπως η δημιουργία ομάδων παραγωγών • Τροποποίηση χωροταξικού σχεδιασμού με σκοπό την ανάπτυξη νέων ΠΟΑΥ • Δημιουργία φιλικού επενδυτικού περιβάλλοντος	• Καταγραφή αρνητικού ρυθμού ανάπτυξης με μείωση της παραγωγής • Αυξημένος ανταγωνισμός στο διεθνές περιβάλλον • Ελλιπής ενημέρωση των καταναλωτών με μη τεκμηριωμένη αρνητική δημοσιότητα • Μείωση των ιχθυαποθεμάτων που προορίζονται για τις ιχθυοτροφές. • Αύξηση κόστους παραγωγής λόγω αύξησης της τιμής των καυσίμων • Μη συμμετοχή των υδατοκαλλιεργητών σε οργανώσεις παραγωγών • Μεγάλες καθυστερήσεις στην έγκαιρη θεσμοθέτηση και εφαρμογή σταθερού και επικαιροποιημένου πλαισίου λειτουργίας του κλάδου

2.2 Στρατηγικός Σχεδιασμός και Όραμα 2014-2030

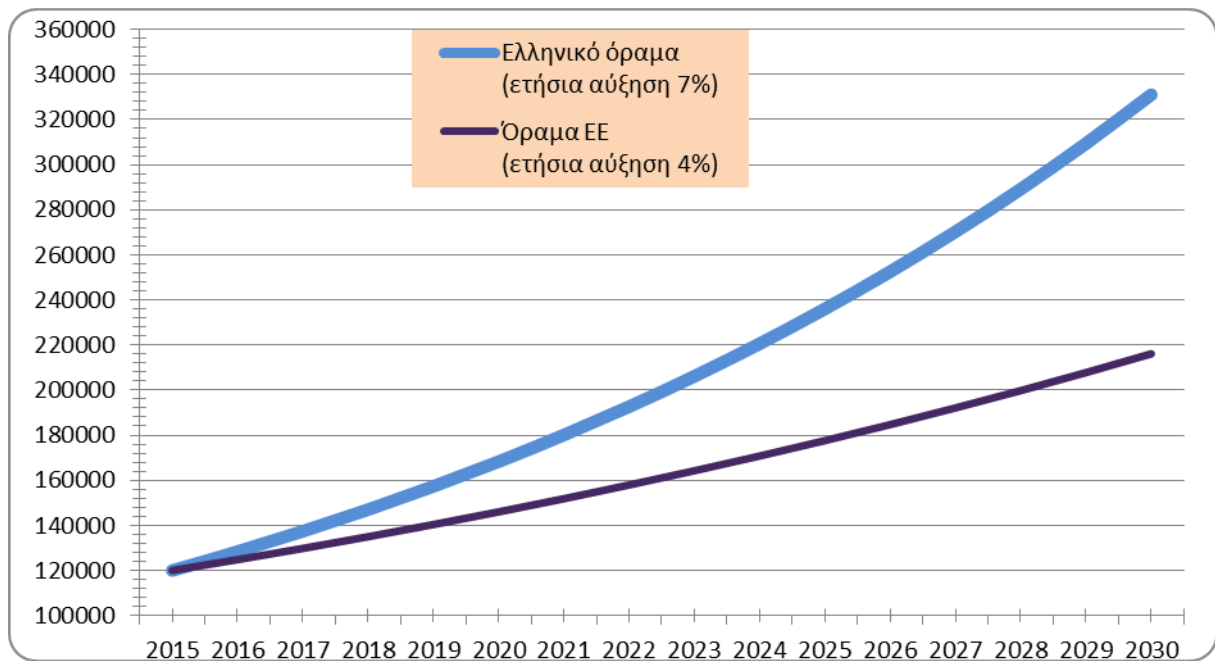
Αν και ο κλάδος των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών, κατέχει δεσπόζουσα θέση μεταξύ των κρατών της Μεσογείου και της ΕΕ, τα τελευταία χρόνια κυρίως λόγω της δημοσιονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, όπως όλοι οι παραγωγικοί κλάδοι έτσι και ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών επηρεάστηκε δυσμενώς. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την καταγραφή αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης και τη μείωση της ετήσιας παραγωγής. Καθίσταται πλέον σαφές ότι η ανάγκη ανάκαμψης και η περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου είναι επιτακτική, όχι μόνο για την αύξηση της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, αλλά και για την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας, μέσω της αύξησης του ΑΕΠ και της απασχόλησης. Επιπλέον για την Ελλάδα, λόγω των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών της χαρακτηριστικών, η ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση και ανάπτυξη ακριτικών και υποβαθμισμένων περιοχών (νησιωτικών κλπ).

Αξιολογώντας την υφιστάμενη κατάσταση και λαμβάνοντας υπόψη την ιστορία του κλάδου των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών, ο στρατηγικός στόχος της χώρας δεν μπορεί να είναι άλλος παρά η βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου με στόχο την αύξησης της παραγωγής, η οποία θα οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης και του ΑΕΠ. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στρατηγικός στόχος, **η ετήσια αύξηση 4%, όπως έχει τεθεί από την ΕΕ, εκτιμάται ότι δεν αρκεί για την περίπτωση της ελληνικής υδατοκαλλιέργειας.** Ο λόγος είναι ότι ο κλάδος αφενός πρέπει να ανακτήσει τις απώλειες των τελευταίων ετών, αφετέρου να καλύψει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση και να διεκδικήσει μερίδια αγοράς από τρίτες μεσογειακές χώρες οι οποίες παρουσιάζουν ρυθμούς αύξησης πολύ υψηλότερους από το 4%.

Επίσης, η επιδιωκόμενη αύξηση της παραγωγής των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει όχι μόνο να καλύπτει τους παραπάνω στόχους, αλλά να είναι και ρεαλιστική η υλοποίηση της. Κατόπιν τούτου, ως εθνικός ποσοτικός στόχος για την ελληνική υδατοκαλλιέργεια για την επόμενη δεκαπενταετία τίθεται **η μέση ετήσια αύξηση της παραγωγής κατά 7%**, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Με μέση ετήσια αύξηση 7%, η παραγωγή αναμένεται το 2020 να αγγίξει τους 170 χιλιάδες τόνους, ενώ το 2030 τουλάχιστον να ξεπεράσει τους 330 χιλιάδες τόνους. Η αύξηση αυτή θα αφορά κύρια σε παραγωγή μεσογειακών ειδών ιχθύων, οστράκων και τυχόν διεύρυνση με νέα είδη κυρίως του θαλασσινού νερού συμπεριλαμβανομένων των φυκών, για ανθρώπινη και μη κατανάλωση.

Είναι προφανές ότι για να συμβεί αυτό, απαιτείται βελτίωση της παραγωγικότητας των υφιστάμενων μονάδων με παράλληλη επέκταση της δραστηριότητας και της παραγωγικής καινοτομίας καθώς και ίδρυση νέων μονάδων. Με τον τρόπο αυτό, θα επιτευχθούν παράλληλα η αναλογική αύξηση της απασχόλησης και του ΑΕΠ αλλά και η διατήρηση της χώρας σε δεσπόζουσα θέση μεταξύ των μεσογειακών κρατών.

Ωστόσο, τίποτα από τα παραπάνω δε θα πραγματοποιηθεί, εάν όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στον κλάδο (ΕΕ, διοίκηση, παραγωγοί, ερευνητές, κλπ), δε συνεργαστούν ώστε να αντιμετωπιστούν οι χρόνιες παθογένειες και να τεθούν οι νέες αναπτυξιακές βάσεις του κλάδου.

2.3 Κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων

Σύμφωνα με τους κανόνες που προστάζει η νέα Κοινή Αλιευτική Πολιτική, όπως θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την επίτευξη του οράματος και των επιμέρους στρατηγικών στόχων, προτείνονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό:

1. **Την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών**, με έμφαση στην απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης και τη μείωση του απαιτούμενου χρόνου και κόστους
2. Τη συντονισμένη πρόσβαση σε υδάτινες εκτάσεις ή σε χώρους για υδατοκαλλιεργείες, με την **εφαρμογή του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού** με στόχο την ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου και σε αρμονική συνύπαρξη με άλλες δραστηριότητες
3. **Την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου**, μέσω της προώθησης της βασιζόμενης στην επιστημονική έρευνα καινοτομίας, της διαφοροποίησης του κλάδου, της αύξησης της παραγωγής, της μείωσης του κόστους παραγωγής, της ανάλυσης και της διεύρυνσης των αγορών και της εφαρμογής διατάξεων της νέας ΚΟΑ

4. **Την προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού** μέσω αξιοποίησης των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων: βελτίωση της εικόνας των υδατοκαλλιεργειών, προβολή των υψηλών εθνικών και ευρωπαϊκών προδιαγραφών ποιότητας των προϊόντων, προστασίας του περιβάλλοντος και ευζωίας των εκτρεφόμενων οργανισμών.

Η επίτευξη των εθνικών στρατηγικών στόχων και του οράματος για το μέλλον του κλάδου είναι εφικτή μέσω της εξασφάλισης μακροπρόθεσμης περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας με βασικά εργαλεία την αξιοποίηση όλων των δυνατών σημείων για την εκμετάλλευση όλων των ευκαιριών που παρουσιάζει ο κλάδος. Παράλληλα, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αντιμετώπιση των αδυναμιών και των χρόνιων παθογενειών που οδήγησαν σε ύφεση τον κλάδο τα τελευταία χρόνια, καθώς επίσης και η εξάλειψη των κινδύνων που παρουσιάζονται μέσα από τη SWOT ανάλυση.

Στα πλαίσια αυτά, στα επόμενα κεφάλαια και για κάθε προτεραιότητα ξεχωριστά, καταγράφονται αναλυτικά τα εντοπισμένα προβλήματα και οι προτεινόμενες δράσεις για την αντιμετώπισή τους, ενώ σημαντικό είναι να επισημανθεί ότι για την υλοποίησή τους απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων, δηλαδή της διοίκησης, των παραγωγών, των ερευνητών, των εκπροσώπων της κοινωνίας και των καταναλωτών.

3 Προτεραιότητα 1: Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών αδειοδότησης

3.1 Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο

I. Αδειοδότηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας

Σύμφωνα με τον πρόσφατα υιοθετηθέντα ν. 4282/2014 για την «Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 182^Α), η αρμοδιότητα μίσθωσης υδάτινων εκτάσεων και η αδειοδότηση των μονάδων υδατοκαλλιέργειας τόσο σε υδάτινες όσο και σε χερσαίες εκτάσεις, έχει αποκεντρωθεί στις κατά τόπους Υπηρεσίες Αλιείας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας (μη αιρετές Περιφέρειες) και ολοκληρώνεται με την έκδοση των σχετικών αποφάσεων (μίσθωσης, ίδρυσης & λειτουργίας κλπ). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κατά περίπτωση υπηρεσίες που εμπλέκονταν στις διαδικασίες αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας, είτε άμεσα εκδίδοντας αποφάσεις Αδειών και Εγκρίσεων, είτε έμμεσα εκφράζοντας γνώμες και απόψεις, ήταν συνολικά 14.

Με την εναρμόνιση της Εθνικής νομοθεσίας με την Ευρωπαϊκή, αναφορικά με θέματα χωροταξίας, περιβάλλοντος, χρήσης υδάτων, υγιεινής, κλπ, οι διαδικασίες αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας έχουν πολλαπλασιαστεί και περιπλεχθεί σημαντικά και παράλληλα έχει αυξηθεί κατακόρυφα, τόσο το κόστος (οικονομικό για τους επιχειρηματίες και διοικητικό), όσο και ο χρόνος ολοκλήρωσης των σχετικών διαδικασιών.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, ο μέσος χρόνος ολοκλήρωσης των διαδικασιών χορήγησης άδειας, κυμαίνεται στους **είκοσι πέντε (25) μήνες**, και ποικίλει ανάλογα με την περιοχή και το είδος καλλιέργειας (π.χ. ψάρια ή όστρακα, χερσαίες ή υδάτινες εκτάσεις). Το μέσο κόστος των διαδικασιών χορήγησης νέας άδειας υδατοκαλλιέργειας κυμαίνεται στα **15.000 ευρώ** (από 5.000 € έως 25.000 €) ανάλογα με την περιοχή, το είδος καλλιέργειας, την παραγωγική ικανότητα, βάση των οποίων καθορίζονται τα προαπαιτούμενα δικαιολογητικά (τοπογραφικά, οικονομοτεχνικές μελέτες, μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων κλπ).κ.α.

Από την επεξεργασία των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, για την περίοδο 2007 έως 2013, κατατέθηκαν συνολικά 72 αιτήματα για χορήγηση νέων αδειών, εκ των οποίων τελικά ικανοποιήθηκαν πλήρως το 25% αυτών (18 νέες άδειες), ενώ το 45% (33 αιτήματα) εξακολουθούν να βρίσκονται σε εξέλιξη και το υπόλοιπο 30% (21 αιτήματα) οδεύουν προς την απόρριψη λόγω μη εφαρμογής των προϋποθέσεων του χωροταξικού σχεδιασμού.

Με τον ν. 4282/29-08-2014 «Ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών» ΦΕΚ, 182^Α, απλουστεύεται εν μέρει η διοικητική διαδικασία, προκειμένου να δοθούν οι κατάλληλες λύσεις και την εναρμόνισή τους με τις σύγχρονες απαιτήσεις του κλάδου, σε αντικατάσταση του προ ισχύοντος πολύπλοκου, πολλές φορές ασαφούς θεσμικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα στο νέο νόμο θεσμοθετούνται τα εξής:

- i. Εφαρμογή Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΕΠΑΥ), το οποίο θα περιλαμβάνει τους εθνικούς στόχους ανάπτυξης, εφαρμόζοντας τις κατευθύνσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, στα πλαίσια της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.
- ii. Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Υδατοκαλλιεργειών (ΕΣΥΔ).
- iii. Ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην παραχώρηση των υδάτινων και χερσαίων εκτάσεων, όπως για παράδειγμα η αύξηση του χρόνου μίσθωσης, η δυνατότητα επαναδραστηριοποίησης ανενεργών αδειών κλπ
- iv. Ρυθμίζονται και κωδικοποιούνται οι διαδικασίες για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδων υδατοκαλλιέργειας, όπως για παράδειγμα ο καθορισμός χρονικών περιορισμών για την έκδοση των σχετικών αποφάσεων και εγκρίσεων.
- v. Θεσπίζεται η αρμόδια υπηρεσία για την αδειοδότηση, στα πρότυπα της υπηρεσίας μιας στάσης (one shop stop).
- vi. Ενσωματώνονται ή/και καταργούνται δύο επιμέρους άδειες και εγκρίσεις και μειώνεται ο αριθμός των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.
- vii. Προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις για τους παραβάτες.

Η αναλυτική διαδικασία με σκοπό τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας, αναγράφεται στο Παράρτημα.

II. Νομοθετικό πλαίσιο εκμετάλλευσης λιμνοθαλασσών

Οι λιμνοθάλασσες, ως αενάως ρέοντα ύδατα αποτελούν δημόσιο αγαθό (δημόσια κοινόχρηστα κτήματα). Η διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευσή τους ασκείται από τον Υπουργό Γεωργίας (άρθρο 1 του ν.δ. 420/70 αλιευτικός κώδικας). Με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης» οι αρμοδιότητες που αφορούν στη μίσθωση της ιχθυοτροφικής εκμετάλλευσης των δημόσιων ιχθυοτροφείων ασκούνται από τις Περιφέρειες της χώρας. Η προβλεπόμενη διαδικασία κατά κανόνα ολοκληρώνεται σε διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες

Αποκλειστικά για τις περιπτώσεις πραγματοποίησης βελτιωτικών έργων, κατά τη διάρκεια της μισθώσεως, τα έργα ως δραστηριότητα κατατάσσονται στην κατηγορία Α1 και ισχύουν σχετικά, τα αναφερόμενα στην παράγραφο περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

3.2 Προβλήματα στις διαδικασίες αδειοδότησης

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν σχετικά με τις μέχρι πρόσφατα ισχύουσες (πριν από την ψήφιση του νόμου 4282/2014) διαδικασίες αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας,

και λαμβάνοντας υπόψη τις επισημάνσεις των συναρμόδιων Υπηρεσιών Αλιείας αλλά και των παραγωγικών φορέων του κλάδου, εντοπίζονται τα παρακάτω σημαντικά προβλήματα:

- Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο που διέπει το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας των μονάδων είναι ιδιαίτερα **πολύπλοκο και γραφειοκρατικό**. Οι σχετικές ρυθμίσεις, νομοθετήματα, αποφάσεις και εγκύκλιοι, είναι αποσπασματικές και συχνά δημιουργούν ασάφειες ή και συγκρούσεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, με συχνές προσφυγές σε δικαστικές αρχές, συμπεριλαμβανομένου του Συμβουλίου της Επικρατείας, για την ακύρωση διοικητικών πράξεων αδειοδότησης.
- **Αυξημένος αριθμός των απαιτούμενων αδειών**, εγκρίσεων, γνωμοδοτήσεων, κλπ και των διαδικασιών που απαιτούνται για την έκδοσή τους από τις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες, στο πλαίσιο της εφαρμογής της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας και ιδιαίτερα της περιβαλλοντικής.
- Η διαδικασία καθίσταται ακόμη πιο πολύπλοκη στις περιπτώσεις ταυτόχρονης αδειοδότησης πλωτών και χερσαίων υποστηρικτικών εγκαταστάσεων, ειδικά εάν το σύνολο ή μέρος αυτών βρίσκονται στον αιγιαλό και στην παραλία.
- **Εμπλοκή πολλών Υπηρεσιών** στην αδειοδότηση των μονάδων (14 συναρμόδιες υπηρεσίες), με συνέπεια την αύξηση του Διοικητικού φόρτου και κόστους.
- **Μη τήρηση των προβλεπόμενων προθεσμιών** από τις γνωμοδοτούσες Υπηρεσίες, λόγω φόρτου εργασίας, ελλειπών στελέχων τους, ανυπαρξία εξειδικευμένων στελεχών, με αποτέλεσμα τη σημαντική καθυστέρηση των διαδικασιών και την υπερβολική επιμήκυνση του απαιτούμενου χρόνου ολοκλήρωσης της αδειοδότησης ή και εμπλοκή της σε κάποιο από τα ενδιάμεσα στάδια (χωροθέτηση, περιβαλλοντική αδειοδότηση κλπ).
- **Μεγάλο διοικητικό φόρτο και οικονομικό κόστος** για τις υπηρεσίες και σημαντική οικονομική επιβάρυνση των επενδυτών για την εκπόνηση μελετών, εκτέλεση δειγματοληψιών κλπ., οι οποίες προαπαιτούνται σε διάφορα στάδια αδειοδότησης των μονάδων.

Τα ανωτέρω προβλήματα είναι ιδιαίτερης βαρύτητας για τις επιχειρήσεις μικρής έως πολύ μικρής δυναμικότητας, συνήθως οικογενειακής μορφής. Αυτές αφορούν κυρίως εντατικές μονάδες υδατοκαλλιέργειας εσωτερικών και θαλάσσιων υδάτων καθώς και μυδοκαλλιέργειες (πασσαλωτές). Λόγω περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων, οι φορείς ανταποκρίνονται δύσκολα στο διοικητικό και οικονομικό βάρος των διαδικασιών αδειοδότησης, με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται φαινόμενα υστέρησης ιδιαίτερα όσον αφορά στην ανανέωση αδειών.

Τα ανωτέρω προβλήματα έχουν αρνητική επίδραση στο αναπτυξιακό και λειτουργικό προφίλ του κλάδου, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός μη φιλικού και αβέβαιου επενδυτικού

περιβάλλοντος και την ανάσχεση της ανάπτυξής του. Ωστόσο με το ν.4282/2014 για την «Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών και άλλες διατάξεις», επιχειρείται να ρυθμιστούν θεσμικά και να δοθούν λύσεις στα εν λόγω ζητήματα.

3.3 Προτεινόμενες δράσεις

Για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών στο νέο νόμο προβλέπονται θεσμικές παρεμβάσεις οι οποίες έχουν ως στόχο αφενός να αντιμετωπίσουν τα ανωτέρω προβλήματα, αφετέρου δε να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός φιλικού επενδυτικού περιβάλλοντος, το οποίο θα συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου. Πιο συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες δράσεις συνοψίζονται στα εξής:

I. Κατάρτιση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΕΠΑΥ)

Το ΕΠΑΥ, στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, θα περιλαμβάνει τους εθνικούς στόχους ανάπτυξης, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, έχοντας ως βασικές προτεραιότητες:

- ✓ τη βιώσιμη ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών ώστε να αποτελέσουν βασικό μοχλό ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, με τη βελτίωση της παραγωγικότητας των υφιστάμενων μονάδων υδατοκαλλιέργειας, την επέκταση της δραστηριότητάς τους και την προαγωγή της καινοτομίας
- ✓ την προώθηση της κοινωνικής ισότητας μέσα από την ενθάρρυνση της συμμετοχής όλων των φορέων που εμπλέκονται (διοίκηση, υδατοκαλλιεργητές, έμποροι χονδρικής και λιανικής πώλησης και ενώσεις καταναλωτών) στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τη διαμόρφωση της αναπτυξιακής πολιτικής του κλάδου, την παραγωγή προϊόντων υψηλών προδιαγραφών και διατροφικής αξίας, τα οποία να καλύπτουν τις σύγχρονες διατροφικές ανάγκες των καταναλωτών και την αύξηση των θέσεων απασχόλησης.
- ✓ τη διευθέτηση των σχέσεων με τους λοιπούς χρήστες της παράκτιας ζώνης
- ✓ την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης και του ελέγχου των δραστηριοτήτων
- ✓ την ενθάρρυνση της έρευνας και της καινοτομίας

Επίσης το ΕΠΑΥ θα εξειδικεύει τις γενικές κατευθύνσεις που προτείνονται μέσα από το παρόν Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών στη χώρα μας, καθώς και τα μέτρα και τις δράσεις που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν μέσα από το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

II. Σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Υδατοκαλλιεργειών (ΕΣΥΔ)

Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων θα συσταθεί άμεσα το ΕΣΥΔ, το οποίο θα γνωμοδοτεί στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για θέματα πολιτικής στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών.

Ειδικότερα, θα γνωμοδοτεί σχετικά με τη διαμόρφωση και εφαρμογή του ΕΠΑΥ και τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη της στρατηγικής ανάπτυξης του τομέα, μέσω αναπτυξιακών-χρηματοδοτικών προγραμμάτων.

III. Θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής του νέου νόμου

Για την εφαρμογή των διατάξεων του νέου νόμου απαιτείται η έκδοση διοικητικών πράξεων (κυρίως Υπουργικών Αποφάσεων), με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διαδικασία αδειοδότησης. Ειδικότερα, θα πρέπει να ρυθμιστούν οι λεπτομέρειες εφαρμογής που αφορούν στη διαδικασία μίσθωσης ή παραχώρησης υδάτινων εκτάσεων και στην χορήγηση ή ανανέωση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας.

IV. Απλούστευση περιβαλλοντικής αδειοδότησης

Με σκοπό την απλοποίηση των διαδικασιών προτείνεται να εξετασθεί η ένταξη περισσότερων κατηγοριών μονάδων υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο των Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων, με τροποποίηση της ΥΑ υπ' αριθμ. 1958/2012 (ΦΕΚ 21 Β'/13-01-2012).

Επίσης, για τον ίδιο σκοπό, προτείνεται να κωδικοποιηθούν των περιβαλλοντικών όρων που εγκρίνονται στις ΑΕΠΟ για μονάδες υδατοκαλλιέργειας των υποκατηγοριών Α1 και Α2, στα πρότυπα των ΠΠΔ.

V. Άλλες δράσεις

- ✓ Έκδοση σχετικού εγχειριδίου με την απλοποιημένη διαδικασία αδειοδότησης.
- ✓ Δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας υποστήριξης, παροχής πληροφοριών και ψηφιακών υπηρεσιών.
- ✓ Προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης του προσωπικού των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των ανωτέρω προτεινόμενων δράσεων, περιλαμβάνεται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Χρονοδιάγραμμα ενεργειών

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
Κατάρτιση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΕΠΑΥ)	Η κατάρτιση του ΕΠΑΥ θα πραγματοποιηθεί άμεσα, εντός του 2015, θα εξειδικεύσει τους στόχους που τίθενται από το παρόν στρατηγικό σχέδιο και θα οριστικοποιήσει τις προτάσεις της ελληνικής διοίκησης για τα μέτρα που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014-2020.
Σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Υδατοκαλλιεργειών (ΕΣΥΔ)	Η διαδικασία για τη σύσταση του ΕΣΥΔ έχει ήδη ξεκινήσει και αναμένεται να εκδοθεί άμεσα η απόφαση συγκρότησης και σε κάθε περίπτωση πριν από 31- 12- 2014.
Έκδοση των αποφάσεων που προβλέπονται στις εξουσιοδοτικές διατάξεις του άρθρου 26 του Ν.4282/2014	Αρκετές από τις αποφάσεις που προβλέπονται να εκδοθούν είναι σε συναρμοδιότητα και με άλλα Υπουργεία, ο στόχος για την έκδοση όλων των απαιτούμενων διοικητικών πράξεων τίθεται μέχρι το τέλος του 2015
Έκδοση σχετικού εγχειριδίου με την απλοποιημένη διαδικασία	Στόχος είναι να υλοποιηθεί μέχρι τα μέσα του 2016
Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την ενημέρωση και την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών	Στόχος είναι να έχει υλοποιηθεί μέχρι το τέλος του 2016

4 Προτεραιότητα 2: Εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας μέσω συντονισμένου χωροταξικού σχεδιασμού

4.1 *Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο*

Στο άρθρο 7 του ν.2742/1999 (ΦΕΚ 207 Α'/07-10-1999) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αιειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», το οποίο άρθρο έχει καταργηθεί από τον ν.4269/2014 (ΦΕΚ 142 Α'/) «Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση –Βιώσιμη ανάπτυξη», προβλεπόταν η έγκριση Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αφορούν τη χωρική διάρθρωση ορισμένων τομέων ή κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων εθνικής σημασίας. Στο πλαίσιο αυτό, εκδόθηκε η αριθ. 31722/4-11-2011 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2505 Β'/04-11-2011) «Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες (ΕΠΧΣΑΑΥ) και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού». Για την εφαρμογή της ανωτέρω ΚΥΑ έχουν ήδη εκδοθεί οι αριθ. 822/50278/22.04.2013 & 1285/77181/20.06.2013 κοινές Εγκύκλιοι ΥΠΑΑΤ & ΥΠΕΚΑ καθώς και η αριθ. 869/53171/26.04.2013 Εγκύκλιος του ΥΠΑΑΤ.

Η θέσπιση ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού για τις υδατοκαλλιέργειες σε εθνικό επίπεδο θέτει ένα σαφές πλαίσιο κατευθύνσεων ανάπτυξης για τις αρμόδιες αρχές αδειοδότησης και τις επιχειρήσεις, προκειμένου να προσανατολιστούν στις κατάλληλες από χωροταξική άποψη θέσεις, να περιοριστούν κατά το δυνατόν οι συγκρούσεις που αναφύονται στο πεδίο και να προστατευθεί το περιβάλλον.

Οι χωρικές ανάγκες της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας στη θάλασσα, είναι πολύ περιορισμένες σε σχέση με το μήκος των ακτών της χώρας και συγκριτικά με τις ανάγκες ανάπτυξης άλλων δραστηριοτήτων κυρίως της οικιστικής και του τουρισμού. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι **η ολική μισθωμένη θαλάσσια έκταση των μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας ανέρχεται μόλις σε 8 τετραγωνικά χιλιόμετρα**. Σε αντίθεση με άλλες δραστηριότητες (π.χ. οικιστική ανάπτυξη) οι επιπτώσεις της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας στο θαλάσσιο κυρίως περιβάλλον είναι ελεγχόμενες και η άριστη κατάστασή του είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα της μονάδας και την υγεία των εκτρεφόμενων ή/και καλλιεργούμενων ειδών.

Η βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια μπορεί μάλιστα να συνυπάρχει με τις ζώνες “*Natura 2000*” και μπορεί υπό προϋποθέσεις να συμβάλλει θετικά στη διαχείρισή τους στις περιπτώσεις που το επιτρέπουν οι στόχοι προστασίας και τα διαχειριστικά σχέδια της κάθε περιοχής.

Για το σκοπό αυτό στο ΕΠΧΣΑΑΥ περιλαμβάνονται κατευθύνσεις για το εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας (υδατοκαλλιέργεια θαλασσινών ειδών, οστρακοκαλλιέργεια,

υδατοκαλλιεργείες γλυκών υδάτων και καλλιεργείες υδροβίων οργανισμών σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα). Επιπλέον, δίνονται κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους χωροθέτησης υποδοχέων και μονάδων του τομέα, κριτήρια και συμβατότητες χωροθέτησης τόσο των υποδοχέων όσο και των μεμονωμένων μονάδων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό σχεδιασμό. Όλα τα ανωτέρω γίνονται με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του κλάδου, ενώ τέλος, προτείνονται μέτρα και δράσεις θεσμικού και διοικητικού – οργανωτικού χαρακτήρα, καθώς και ανάλογο πρόγραμμα δράσης.

Συνοψίζοντας, το ΕΠΧΣΑΑΥ, στοχεύει στα εξής:

- **Πρωώθηση ενός χωρικού προτύπου ανάπτυξης** που θα διασφαλίζει την ενίσχυση του τομέα και την αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος των Ελληνικών θαλασσών και των άλλων ευνοϊκών χαρακτηριστικών του Ελλαδικού χώρου, δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- **Πρωώθηση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας** στη χωρική διάρθρωση της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σύμφωνα με τους βασικούς στόχους του Γενικού Πλαισίου για ορθολογική διαχείριση του χώρου, προστασία των ευαίσθητων φυσικών πόρων και του τοπίου και περιορισμό των παραγόντων υποβάθμισης του χώρου.
- **Εξασφάλιση αναγκαίου χώρου για την ανάπτυξη του τομέα** και την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν για την ανάπτυξη νέων μονάδων, για επεκτάσεις ή μετεγκαταστάσεις και εκσυγχρονισμούς υφισταμένων μονάδων, καθώς και για την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και μεθόδων καλλιεργείας.
- **Διασφάλιση των χωρικών προϋποθέσεων** για την αύξηση της εθνικής παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιεργείας, τη διεύρυνση των εκτρεφόμενων ειδών και την υποστήριξη της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιεργείας, τα οποία είναι ασφαλή και υψηλής ποιότητας, με υποστήριξη της στροφής προς τη βιολογική υδατοκαλλιεργεία.
- **Εξορθολογισμός της χωροθέτησης** των υδατοκαλλιεργειών με ενίσχυση της οργανωμένης λειτουργίας των μονάδων έναντι της σημειακής χωροθέτησης και θέσπιση ειδικών όρων και περιορισμών χωροθέτησης των μεμονωμένων μονάδων.
- **Ρύθμιση των σχέσεων** της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με κλάδους ή δραστηριότητες με τις οποίες υπάρχει δυνητικά σύγκρουση ή ανταγωνισμός, π.χ. με την τουριστική δραστηριότητα και την επαγγελματική αλιεία, με επιδίωξη την επίτευξη συμπληρωματικότητας μεταξύ τους, έτσι ώστε, εν τέλει, να προωθείται η βιώσιμη και αειφόρος ανάπτυξη.
- **Συνδυασμένη ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, επαγγελματικής αλιείας και τουρισμού**, κυρίως στα εσωτερικά ύδατα (λιμνοθάλασσες – λίμνες – ποτάμια) λόγω της φύσης των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων στα ύδατα αυτά στο πλαίσιο προώθησης της

πολυδραστηριότητας και των ενεργειών για τη χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας των τομέων παραγωγής.

- **Στήριξη της οικονομικής βιωσιμότητας** των επιχειρήσεων του τομέα δημιουργώντας σταθερό αναπτυξιακό πλαίσιο και συγκεκριμένους κανόνες λειτουργίας με καλύτερο συντονισμό των πολιτικών που έχουν χωρική διάσταση και αφορούν την υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα.
- **Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας** του τομέα με τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων και κυρίως της εξασφάλισης του αναγκαίου χώρου για ανάπτυξη νέων μονάδων καθώς και την επέκταση ή / και μετεγκατάσταση υφιστάμενων.
- **Εξειδίκευση και αναπροσαρμογή των στόχων**, κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της αναπτυξιακής νομοθεσίας, όσον αφορά τη χωροταξική διάρθρωση και ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών.
- **Απλούστευση των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας** των υποδοχέων και μονάδων υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, με γνώμονα την διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος.
- **Προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας και ευζωίας των ζώων** στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας.
- **Προσαρμογή της πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα στις νέες προκλήσεις των αγορών** των αλιευτικών προϊόντων, στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ε.Ε. και άλλες συναφείς πολιτικές.
- **Ενθάρρυνση** της στροφής της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας προς τη βιολογική υδατοκαλλιέργεια, νέες καινοτομικές τεχνολογίες παραγωγής και πειραματική υδατοκαλλιέργεια.
- Ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών ανοικτής θάλασσας που μπορεί να αποτελέσει μία νέα κατηγορία υδατοκαλλιέργειας.

➤ Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης Υδατοκαλλιεργειών

Το ΕΠΧΣΑΑΥ παρέχει κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των υδατοκαλλιεργειών σε εθνικό επίπεδο με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας. Ειδικότερα προβλέπονται τα εξής:

I. Χωροθέτηση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας

Οι μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας αναπτύσσονται σε επιλεγμένες ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές, οι οποίες κρίνονται κατάλληλες για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργητικών μονάδων (ΠΑΥ). Μέσα στις ΠΑΥ προσδιορίζονται ζώνες, είτε οργανωμένες με φορέα διαχείρισης (ΠΟΑΥ), είτε με μορφή άτυπων συγκεντρώσεων (ΠΑΣΜ). Η επακριβής επιθυμητή χωροθέτηση των ΠΟΑΥ πραγματοποιείται σε υποκείμενο επίπεδο σχεδιασμού (χωροταξικό, πολεοδομικό ή τομεακό). Χωροθέτηση νέων μονάδων γίνεται σε ΠΟΑΥ και ΠΑΣΜ. Μεμονωμένες χωροθετήσεις είναι δυνατές σύμφωνα με συγκεκριμένους όρους και περιορισμούς.

α) Καθορισμός Περιοχών Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειας (ΠΑΥ)

Η θαλάσσια υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα αναπτύσσεται σε ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές που συγκροτούν ενιαίους χώρους με κοινά χαρακτηριστικά, αναφερόμενες ως Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειας (ΠΑΥ), οι οποίες υποδεικνύουν την καταλληλότητα των περιοχών για την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών. Από χωροταξική άποψη αποτελούν ευρύτερες περιοχές αναζήτησης θέσεων για υποδοχείς (ΠΟΑΥ ή ΠΑΣΜ) και μεμονωμένες μονάδες. Οι ΠΑΥ του Ελληνικού θαλάσσιου χώρου, κατατάσσονται στις πέντε κατηγορίες (Α έως Ε) του παρακάτω πίνακα και αποτυπώνονται στο χάρτη «Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής Δραστηριότητας».

Πίνακας: Κατηγορίες ΠΑΥ

A	Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυγμένες που χρήζουν παρεμβάσεων βελτίωσης, εκσυγχρονισμού των μονάδων και των υποδομών, προστασίας και αναβάθμισης του Περιβάλλοντος.
B	Περιοχές με σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.
Γ	Δυσπρόσιτες περιοχές με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.
Δ	Περιοχές με ιδιαίτερη ευαισθησία, ως προς το φυσικό περιβάλλον στις οποίες απαιτείται προσαρμογή των όρων εγκατάστασης και λειτουργίας των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου και του περιβάλλοντος.
Ε	Πρόκειται για περιοχές με κατάλληλα χαρακτηριστικά, τα οποία ευνοούν την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, αλλά με ιδιαιτερότητες, που δεν επιτρέπουν τη δημιουργία συγκεντρώσεων και οργανωμένων ζωνών.

β) Καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ)

Οι ΠΟΑΥ στο θαλάσσιο χώρο δημιουργούνται αποκλειστικά και μόνο εντός των ΠΑΥ των κατηγοριών Α έως Δ, και οριοθετούνται από τις συντεταγμένες του περιγράμματός τους. Μια ΠΟΑΥ μπορεί να περιλαμβάνει μονάδες που ανήκουν σε διαφορετικές ΠΑΥ. Μπορούν να αποτελούνται από μία ή περισσότερες ζώνες, ενώ προβλέπονται εκτάσεις για μελλοντική μίσθωση σε μονάδες υδατοκαλλιέργειας, καθώς και εκτάσεις υδρανάπαυσης.

γ) Καθορισμός Περιοχών Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (ΠΑΣΜ).

Οι ΠΑΣΜ αποτελούν θαλάσσιες εκτάσεις εντός των ΠΑΥ, στις οποίες αναπτύσσονται μέχρι πέντε (5) μονάδες υδατοκαλλιέργειας. Η συνολική μισθωμένη έκταση των μονάδων είναι κατ' ανώτατο 100 στρέμματα. Οι ΠΑΣΜ αποτελούν μεταβατική κατάσταση πριν τη θεσμοθέτηση ΠΟΑΥ.

δ) Μεμονωμένη (σημειακή) χωροθέτηση

Μεμονωμένη ή σημειακή χωροθέτηση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας είναι δυνατή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και υπό προϋποθέσεις.

ε) Μετεγκατάσταση μονάδων

Πραγματοποιείται με συγκεκριμένους όρους, προϋποθέσεις και περιορισμούς.

Οι συνοδές χερσαίες υποδομές των θαλάσσιων μονάδων υδατοκαλλιέργειας χωροθετούνται σε χερσαία έκταση εγγύς των πλωτών εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτησή τους.

II. Χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας γλυκών υδάτων

Οι μονάδες της κατηγορίας αυτής, χωροθετούνται μεμονωμένα, κατά το δυνατόν κοντά σε πηγές τροφοδότησής τους με νερό, όπως λίμνες, ποτάμια, πηγές νερού. Επισημαίνεται ότι, επειδή ο συγκεκριμένος τύπος υδατοκαλλιέργειας εξαρτάται άμεσα από τη διαθεσιμότητα νερού, οι κατευθύνσεις για το συγκεκριμένο κλάδο συνεχίζουν να συμπληρώνονται ή/και να τροποποιούνται, λαμβάνοντας υπόψη και άλλες παραμέτρους, όπως για παράδειγμα τα διαχειριστικά σχέδια των λεκανών απορροής.

Αν και στο Ειδικό Πλαίσιο δεν καθορίζονται ΠΑΥ στο χερσαίο χώρο, αφού οι περιοχές με δυνατότητα ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών σε γλυκά ύδατα εξαρτώνται άμεσα από την ύπαρξη οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων, δεν περιορίζεται, ωστόσο, η δυνατότητα δημιουργίας ΠΟΑΥ, ειδικά στις περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση μονάδων.

III. Υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα σε υφάλμυρα οικοσυστήματα

Η υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα όπως λιμνοθάλασσες ή λοιπούς υδάτινους σχηματισμούς βασίζεται στην ιδιότητά τους ως «φυσικά ιχθυοτροφεία» και ασκείται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το καθεστώς προστασίας τους, ιδιαίτερα όσον αφορά στις επιτρεπόμενες παρεμβάσεις – κατασκευή των απαιτούμενων εγκαταστάσεων μόνιμων ή μη, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα οικολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τους.

Η εκάστοτε αναγκαία χερσαία έκταση για τις μονάδες καθορίζεται από το είδος του υδρόβιου οργανισμού προς εκτροφή και από τη μέθοδο εκτροφής. Οι τιμές των παραμέτρων εκτροφής ορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις.

Στα υφάλμυρα οικοσυστήματα στόχος είναι η προώθηση μιας περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής χρήσης των πόρων, μέσω μιας υδατοκαλλιέργειας καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση. Βασική επιδίωξη αποτελεί η προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και η προστασία και ενίσχυση των περιοχών αυτών, σύμφωνα πάντα με τα καθεστώτα προστασίας στα οποία εντάσσονται, και σχετίζονται με την υδατοκαλλιέργεια.

Αναγνωρίζονται προβλήματα που αφορούν: στην περιβαλλοντική διαχείριση των οικοσυστημάτων, (λ.χ. σε περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000), στις αλληλεπιδράσεις με τυχόν άλλες δραστηριότητες στις περιοχές αυτές, στην ανάγκη ενίσχυσης της αποδοτικότητας τους σε συνδυασμό με την διατήρηση των εκτατικών ή ημιεκτατικών συστημάτων εκτροφής, στην αντιμετώπιση έκτακτων φαινομένων που οδηγούν στην καταστροφή της παραγωγής, αλλά και στις ελλείψεις όσον αφορά την εκπαίδευση, την ενημέρωση και τη συλλογική δραστηριοποίηση των εμπλεκόμενων.

4.2 Προβλήματα εφαρμογής του υφιστάμενου χωροταξικού σχεδιασμού

Παρά το γεγονός ότι έχει ξεκινήσει η διαδικασία για την ίδρυση ΠΟΑΥ σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας, (Πιερία, Θερμαϊκός κόλπος - Θεσσαλονίκη & Ημαθία, Βόρειος & Νότιος Ευβοϊκός - Δίαυλος Ωρεών, Νήσος Οξεία) εν τούτοις δεν υπάρχει ακόμη η αναμενόμενη εναρμόνιση και η εφαρμογή των κατευθύνσεων που προβλέπονται στο ΕΠΧΣΑΑΥ. Η αδυναμία αυτή οφείλεται σε μια σειρά από σημαντικά προβλήματα τα οποία συνοψίζονται ως ακολούθως:

- **Πολύπλοκο και χρονοβόρο θεσμικό πλαίσιο** για την ίδρυση ΠΟΑΥ. Η θεσμοθέτηση ΠΟΑΥ ύστερα από τη σύσταση του σχετικού φορέα με έκδοση ΠΔ, προσδίδει μεν σταθερότητα και ασφάλεια, λόγω της δυσκολίας κατάργησής τους, ωστόσο είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία.
- **Κοστοβόρες διαδικασίες** για τη δημιουργία φορέων ΠΟΑΥ, λόγω της εκπόνησης των απαιτούμενων μελετών, την έγκριση λειτουργίας τους κλπ.

- **Ασαφές σε ορισμένα σημεία, νομικό πλαίσιο** που διέπει τη σύσταση, την οργάνωση και κυρίως τον τρόπο λειτουργίας του φορέα διαχείρισης της ΠΟΑΥ.
- Η προσπάθεια ρύθμισης διαφόρων θεμάτων μέσα από το Καταστατικό και τον Κανονισμό λειτουργίας των φορέων, δεδομένης και της έλλειψης προηγούμενης σχετικής εμπειρίας, ανέδειξε αρκετά και σημαντικά προβλήματα. Υπάρχει αρκετός προβληματισμός σχετικά με τη φύση του νομικού προσώπου του φορέα και εάν θα πρέπει να υπάρχει ή όχι συμμετοχή του δημοσίου, προκειμένου να είναι λειτουργικό.
- Δεν έχει τεκμηριωθεί από χρηματοοικονομικής πλευράς η **σχέση κόστους-οφέλους** για τις επιχειρήσεις από την εφαρμογή του ανωτέρω πλαισίου και τη δημιουργία ΠΟΑΥ σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς αδειοδότησης.

Αποτέλεσμα όλων των ανωτέρω είναι η πολύ μικρή εναρμόνιση του κλάδου με το προτεινόμενο ΕΠΧΣΑΑΥ. Παράλληλα, η αρνητική προδιάθεση των υδατοκαλλιεργητών για συγκέντρωση και συνεργασία με σκοπό την ίδρυση και λειτουργία ΠΟΑΥ, συντελεί επίσης αρνητικά στην εφαρμογή του ειδικού πλαισίου.

4.3 Δράσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων

Παρόλα τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν, δεν θα πρέπει να παραγνωριστεί η αναγκαιότητα του χωροταξικού σχεδιασμού και τα πλεονεκτήματα που θα προσφέρει η ολοκλήρωση της εφαρμογής του. Γι' αυτό τον λόγο, η προτεραιότητα εφαρμογής συντονισμένου χωροταξικού σχεδιασμού θα πρέπει να αποτελέσει εφεξής το βασικό εργαλείο για την αειφόρο ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου προτείνονται οι παρακάτω δράσεις, με τις οποίες θα ξεπεραστούν τα προβλήματα και οι παθογένειες του παρελθόντος και θα καταστεί ρεαλιστική η εφαρμογή του ΕΠΧΣΑΑΥ.

Ειδικότερα για την επόμενη προγραμματική περίοδο προτείνονται οι παρακάτω δράσεις:

- Εναρμόνιση των Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 6 του Ν. 4269/2014 (ΦΕΚ 142 Α'/), και των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων, που προβλέπονται στο άρθρο 7 του ιδίου Νόμου, με το ΕΠΧΣΑΑΥ.
- Έκδοση κανονιστικών πράξεων για την αποσαφήνιση των όρων ίδρυσης και του λειτουργικού ρόλου των φορέων ΠΟΑΥ.
- Τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου με σκοπό την απλούστευση και την επιτάχυνση της διαδικασίας ίδρυσης ΠΟΑΥ. Ειδικότερα είναι απαραίτητη η επανεξέταση της ΥΑ 17239/2002 για τα δικαιολογητικά που απαιτούνται και τη διαδικασία για ίδρυση ΠΟΑΥ.
- Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και των ιδιωτικών φορέων (παραγωγοί, μελετητές, ερευνητές, οργανώσεις καταναλωτών κλπ) για τις μεθόδους και αρχές της υδατοκαλλιέργειας, έτσι ώστε να αμβλυνθούν οι αντιδράσεις για τον κλάδο και να αντιμετωπιστεί ως **παραγωγική δραστηριότητα ιδιαίτερης**

σημασίας για την εθνική και τοπική οικονομία, φιλική προς το περιβάλλον δεδομένου ότι οι εκτρεφόμενοι οργανισμοί απαιτούν άριστης ποιότητας περιβαλλοντικές συνθήκες.

- Ρύθμιση ειδικών ζητημάτων σχετικά με την ίδρυση ΠΟΑΥ σε εφαρμογή των κατευθύνσεων, όρων και προϋποθέσεων του ΕΠΧΣΑΑΥ, με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού (ΥΠΕΚΑ), όπως προβλέπεται εξάλλου και στη σχετική ΚΥΑ.
- Πέραν του υπάρχοντος συστήματος για τον προσδιορισμό της δυναμικότητας κάθε μονάδας, απαιτείται αποσαφήνιση των κριτηρίων για τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας του οικοσυστήματος της ΠΟΑΥ.
- Πρέπει να δοθούν κίνητρα έτσι ώστε να υποβληθούν νέα αιτήματα για ίδρυση ΠΟΑΥ.
- Η εξέταση της δυνατότητας επέκτασης κατηγοριών μονάδων υδατοκαλλιέργειας που αναπτύσσονται εντός ΠΟΑΥ, και που εντάσσονται στην υποκατηγορία Β της υπ' αριθμ. 1958/2012 ΥΑ και υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις, αντί της υποχρέωσης υποβολής ΜΠΕ, θα αποτελούσε ένα σημαντικό κίνητρο για την ίδρυση ΠΟΑΥ, δεδομένου ότι με αυτόν τον τρόπο απλουστεύεται-συντομεύεται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των μονάδων και μειώνεται το κόστος αδειοδότησης.
- Η χρηματοδότηση της ίδρυσης και λειτουργίας φορέα ΠΟΑΥ και του κόστους των απαιτούμενων μελετών και άλλων υποστηρικτικών ενεργειών των φορέων ΠΟΑΥ.
- Η μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας εντός καθορισμένων θέσεων ΠΟΑΥ.
- Δυνατότητα εκκίνησης της διαδικασίας ίδρυσης ΠΟΑΥ από τη Διοίκηση.
- Ολοκλήρωση της υλοποίησης του προγράμματος μέτρων και δράσεων θεσμικού και διοικητικού-οργανωτικού χαρακτήρα που αφορά την 15ετή περίοδο 2010 - 2024 και περιλαμβάνεται στο Ειδικό Πλαίσιο. Ιδιαίτερα σημαντική από τις προβλεπόμενες δράσεις, είναι η δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του Ειδικού Πλαισίου. Η δημιουργία του μηχανισμού αυτού είναι απαραίτητη δεδομένου ότι από τα αποτελέσματά του, μεταξύ άλλων, θα προκύψει και η αναγκαιότητα για τροποποίηση ή μη του Ειδικού Πλαισίου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Ν. 2742/1999.
- Επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών για την έγκριση των ΠΟΑΥ για τα αιτήματα που ήδη έχουν κατατεθεί.

5 Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας

5.1 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Η ραγδαία ανάπτυξη του κλάδου των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών η οποία στηρίχτηκε στην αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος των ελληνικών θαλασσών με τα 16.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της εφαρμοσμένης έρευνας, συντέλεσαν στην εντυπωσιακή αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας των μονάδων υδατοκαλλιέργειας. Παράλληλα το κόστος παραγωγής είχε αρχικά μειωθεί σημαντικά, καθιστώντας τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας ιδιαίτερα ανταγωνιστικά, τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις αγορές του εξωτερικού.

Παρόλα αυτά, την τελευταία δεκαετία, κυρίως λόγω της αύξησης της τιμής των πρώτων υλών για την παραγωγή της τροφής, η οποία ξεπερνά το 60% του συνολικού κόστους παραγωγής, έχει προκύψει σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, χωρίς ωστόσο το κόστος αυτό να μετακυλισθεί, όπως θα ήταν αναμενόμενο, στην τιμή πώλησης του προϊόντος, εξαιτίας του έντονου ανταγωνισμού με προϊόντα προερχόμενα από τρίτες χώρες.

Παράλληλα, στη μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας συνετέλεσαν οι εξής παράγοντες:

- έλλειψη συντονισμένων εμπορικών και αναπτυξιακών πολιτικών με σκοπό τη χρηματοδότηση δράσεων προώθησης τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο,
- αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας τρίτων χωρών,
- αύξηση των εισαγόμενων προϊόντων τρίτων χωρών που προέρχονται από συλλεκτική αλιεία,
- μειωμένη διαφοροποίηση στα προϊόντα (μέσω προσφοράς νέων ειδών) έναντι άλλων χωρών ή κλάδων της πρωτογενούς παραγωγής,
- περιορισμένη μεταποίηση και δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας,
- δραστική μείωση των χρηματοροών προς τις επιχειρήσεις από τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- διστακτική ανάπτυξη νέων αγορών καθώς και έντονος ανταγωνισμός από τρίτες χώρες για τη διατήρηση της ανταγωνιστικής μας θέσης στις υπάρχουσες, αλλά και στις νέες αγορές του εξωτερικού,
- εσωτερικός τιμολογιακός ανταγωνισμός και συνεπακόλουθη πτώση των τιμών,
- αναιμική μεγέθυνση της εγχώριας αγοράς.
- ανυπαρξία συντονισμένων δράσεων ενημέρωσης-εκπαίδευσης του καταναλωτή σχετικά με την διατροφική αξία και την υψηλή υγιεινή και ποιότητα των εκτρεφόμενων ειδών από την Ελληνική υδατοκαλλιέργεια,
- έλλειψη υποστήριξης μέσω ενισχυμένων φορολογικών απαλλαγών σε επιχειρήσεις που επενδύουν σε εξαγωγικές δραστηριότητες,
- πολύπλοκο και δυσλειτουργικό νομοθετικό πλαίσιο σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

5.2 Δράσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας στην Ελλάδα και της αειφόρου ανάπτυξης του κλάδου, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανασταλτικοί παράγοντες που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο με στοχευμένες δράσεις και ενέργειες. Πιο συγκεκριμένα, προς αυτή την κατεύθυνση οι δράσεις θα αποσκοπούν σε:

- Αύξηση της παραγωγής
- Μείωση τους κόστους παραγωγής
- Διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας
- Ενίσχυση της διαφοροποίησης
- Ενίσχυση της προώθησης
- Διασφάλιση της περιβαλλοντικής προστασίας
- Έρευνα για την ανάπτυξη
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών
- Παραγωγή νέων βιοτεχνολογικών προϊόντων
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ , δίκτυο NATURA 2000
- Υφάλμυρα οικοσυστήματα
- Άλλες δράσεις

I. Αύξηση της παραγωγής

Όπως προαναφέρθηκε στην ανάλυση SWOT, η χώρα μας διαθέτει όλα τα απαραίτητα τα στοιχεία τα οποία απαιτούνται για την περεταίρω αύξηση της παραγωγής του κλάδου. Η στρατηγική για την περίοδο 2014–2020 με ορίζοντα το 2030, θα πρέπει να βασίζεται στη δημιουργία νέων μονάδων και στον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων με σκοπό την αύξηση και τη βελτίωση της παραγωγής εκτρεφόμενων ειδών, στον εντοπισμό νέων ζωνών ανάπτυξης και στην υλοποίηση των ερευνητικών προτεραιοτήτων, οι οποίες θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα του κλάδου και θα εισάγουν καινοτόμες διαδικασίες για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και της ευζωίας των ιχθυοπληθυσμών.

Παράλληλα, όπως ήδη έχει καταγραφεί από τον «Μηχανισμό Παρακολούθησης των Τάσεων της Αγοράς», ο οποίος υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠΑΛ 2007-2013, η σταδιακή αύξηση της εγχώριας παραγωγής, κυρίως τσιπούρας και λαβρακιού, κρίνεται επιβεβλημένη καθώς η ζήτηση διεθνώς αυξάνεται με ρυθμό μεγαλύτερο από το ρυθμό προσφοράς. Επίσης, λόγω της χρηματοοικονομικής κρίσης, η οποία οδήγησε στη μείωση της παραγωγής, έχει χαθεί σημαντικό μερίδιο αγοράς. Για το λόγο αυτό, ο στρατηγικός στόχος για ετήσια αύξηση της

ελληνικής παραγωγής κατά 7%, υπερβαίνει σημαντικά τον μέσο όρο ετήσιας αύξησης 4% που έχει τεθεί ως στόχος από την ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, για την αύξηση της παραγωγής απαιτούνται ενέργειες όπως :

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με σκοπό την ίδρυση νέων μονάδων και των απαραίτητων συνοδών εγκαταστάσεων για την εκτροφή θαλάσσιων μεσογειακών ιχθύων, οστράκων, ιχθύων γλυκών υδάτων, καλλιέργεια φυκών κλπ.
- Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων μονάδων και των υποστηρικτικών τους υποδομών.
- Περαιτέρω αξιοποίηση και εκσυγχρονισμός των ιχθυοτροφικών εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται σε λιμνοθάλασσες, λίμνες και ποτάμια.
- Ενίσχυση της έρευνας & ανάπτυξης προς την κατεύθυνση αύξησης της παραγωγικότητας με νέες μεθόδους εκτροφής, βελτίωση της διαχείρισης κλπ.

II. Μείωση του κόστους παραγωγής

Για τη μείωση του κόστους παραγωγής απαιτούνται δράσεις και ενέργειες οι οποίες θα μειώσουν όλα τα επιμέρους κόστη, τα οποία επιβαρύνουν την παραγωγή του τελικού προϊόντος. Ειδικότερα αναφέρονται τα εξής:

- Ενίσχυση της λειτουργίας οργανωμένων ζωνών υδατοκαλλιέργειας (ΠΟΑΥ), με σκοπό τον επιμερισμό των λειτουργικών εξόδων μέσω της αξιοποίησης και εκμετάλλευσης κοινόχρηστων πόρων και υποδομών, με ιδιαίτερη έμφαση σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Συνέργειες μεταξύ ιχθυοκαλλιεργητών και παραγωγών τροφών για τη βελτίωση της αξιοποίησης των ιχθυοτροφών και τη εξέλιξη της σύστασης για βέλτιστα αποτελέσματα εκτροφής.
- Μείωση του κόστους εκτροφής/καλλιέργειας/εκμετάλλευσης, μέσω εκσυγχρονισμού των παραγωγικών εγκαταστάσεων, επικεντρωμένων επεμβάσεων στην παραγωγική διαδικασία, βελτίωση της μετατρεψιμότητας της τροφής και βελτίωση των παραγωγικών ιδιοτήτων (ρυθμός ανάπτυξης, μείωση θνησιμότητας κλπ) του ζωικού υλικού.
- Ενέργειες επικεντρωμένες στη μείωση του ενεργειακού κόστους & των δαπανών προσωπικού, και στην ασφάλεια του προσωπικού, των εγκαταστάσεων και του ζωικού κεφαλαίου.
- Ενίσχυση της έρευνας προς την κατεύθυνση μείωσης του κόστους εκτροφής.

III. Διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας

Η διασφάλιση και η διαρκής βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας αποτελεί αναμφίβολα μία σημαντική παράμετρο για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και ως εκ τούτου έχει προωθηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας στη χώρα μας.

Για την επίτευξη του στόχου της βελτίωσης της ποιότητας, καθώς επίσης και για την προστασία των προμηθευτών και αγοραστών και υπό την πίεση μεγάλων πελατών, οι εταιρίες θαλασσίων ιχθυοκαλλιεργειών επιζητούν, σε εθελοντική βάση, και για τη διατήρηση του μεγάλου εξαγωγικού χαρακτήρα τους, την πιστοποίησή τους. Η πιστοποίηση επιτυγχάνεται με τα συστήματα διασφάλισης ή διαχείρισης της ποιότητας των τροφίμων (HACCP, ISO) αναφορικά με την εγκατάσταση, την ανάπτυξη, την παραγωγή, τη συντήρηση και την περιβαλλοντική διαχείριση.

Ο Διεθνής οργανισμός για την τυποποίηση (ISO), καθορίζει «την ποιότητα» ως «σύνολο των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος (ή μιας υπηρεσίας)», τα οποία συμβάλλουν στην ικανότητά του να ικανοποιεί εκφρασμένες ή υπονοούμενες ανάγκες» (ISO 8402:1986).

Στην περίπτωση των ψαριών και των προϊόντων τους, η ποιότητα αφορά στην ασφάλεια, την γαστρονομική απόλαυση, αλλά και τη σωστή καταχώρηση ενδείξεων αναφορικά με το βάρος, το είδος, την προέλευση, την αξία και την ‘τελειότητα’ των προϊόντων. Στο διεθνές εμπόριο ψαριών (FAO), δύο από τις προεξέχουσες πτυχές που εξετάζονται είναι η «ασφάλεια» και η «αισθητήρια» ποιότητα.

Η «ασφάλεια» επιτυγχάνεται όταν δεν υφίστανται διάφοροι κίνδυνοι. Η «αισθητήρια» ποιότητα καθορίζεται βάσει οργανοληπτικών κριτηρίων, του μεγέθους και της παρουσίας των ψαριών.

Προς την ‘κατεύθυνση’ της εξασφάλισης της ποιότητας, συνεισφέρουν, ήδη, αποτελεσματικά, η τήρηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου που διέπει τον τομέα (διατάξεων που αφορούν στην ασφάλεια και στην υγιεινή, στην ιχνηλασιμότητα, στην επισήμανση των προϊόντων και στην ενημέρωση του καταναλωτή) καθώς και η αξιοποίηση των προτύπων και συστημάτων διασφάλισης ή διαχείρισης της ποιότητας (HACCP, ISO).

Περαιτέρω για τη βελτίωση της ποιότητας, μπορούν να αναπτυχθούν ή να αναζητηθούν νέες μέθοδοι παραγωγής και παρασκευής των προϊόντων (βιολογική υδατοκαλλιέργεια, εμπλουτισμένα τρόφιμα σε ορισμένες θρεπτικές ουσίες κ.α.) καθώς και να αξιοποιηθεί η δυνατότητα ευελιξίας της νομοθεσίας σχετικά με τις πληροφορίες για τα τρόφιμα, στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των καταναλωτών για νέες πληροφορίες.

IV. Ενίσχυση της διαφοροποίησης των τελικών προϊόντων

Για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω της διαφοροποίησης απαιτούνται δράσεις και ενέργειες με σκοπό την ανάπτυξη τεχνογνωσίας για την εκτροφή νέων ειδών και παράλληλα τη διεύρυνση της ποικιλίας και της εμφάνισης των τελικών παραγόμενων προϊόντων.

Η επιλογή των νέων ειδών που θα προκριθούν για εκτροφή ή καλλιέργεια, θα πρέπει να έχει ως στόχο τη διεύρυνση της ζήτησης στις υφιστάμενες αγορές και τη διείσδυση σε νέες, χωρίς όμως να προκαλείται ανταγωνισμός με τα υφιστάμενα παραγόμενα προϊόντα.

Τα υποψήφια είδη θα πρέπει να καλύπτουν όλο το φάσμα των παραγόμενων προϊόντων, είτε αυτά προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, είτε ως πρώτη ύλη για παραγωγή βιοτεχνολογικών προϊόντων, είτε για άλλο σκοπό. Συγκεκριμένα, στους εκτρεφόμενους υδρόβιους οργανισμούς θα μπορούσαν να προστεθούν είδη όπως: το μαγιάτικο, το στρείδι, τα χτένια, τα ολοθούρια, ο οξύρυγχος, καρκινοειδή, κεφαλόποδα, αχινός, και άλλα φύκη.

Εκτός από τα νέα είδη, η διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων μπορεί να επιτευχθεί και μέσα από πιστοποιημένους τρόπους εκτροφής όπως για παράδειγμα η βιολογική ή/και οικολογική καλλιέργεια.

Επίσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφοροποίησης, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν δράσεις με στόχο την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων και την κατοχύρωση ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ).

Σημαντικό ρόλο στη διαφοροποίηση έχει, τέλος, η επεξεργασία και η τελική παρουσίαση του προϊόντος. Για αυτό το λόγο ιδιαίτερη έμφαση δίνεται τόσο στην πιστοποίηση των διαδικασιών συσκευασίας και διάθεσης, καθώς και στην τελική μορφή που προσφέρεται στον καταναλωτή (φρέσκο, κατεψυγμένο, καπνιστό, φιλέτο, προμαγειρεμένο κλπ).

Για την υλοποίηση αυτών των δράσεων, απαραίτητη είναι η μελέτη των διατροφικών συνηθειών και των απαιτήσεων των καταναλωτών, των τάσεων της αγοράς καθώς και η εφαρμοσμένη έρευνα για την ανάπτυξη της κατάλληλης τεχνογνωσίας σχετικά με την ανάπτυξη νέων μεθόδων εκτροφής.

V. Ενίσχυση της προώθησης

Τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας καλύπτουν ένα μικρό ποσοστό της ζήτησης, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, γεγονός το οποίο αφήνει τεράστια περιθώρια διείσδυσης στις αγορές.

Για την προώθηση των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους, απαιτούνται δράσεις τόσο σε επίπεδο επιχείρησης, όσο και δράσεις συλλογικού ενδιαφέροντος με την προώθηση της σύστασης οργανώσεων παραγωγών. Τέτοιου είδους συντονισμένες προσπάθειες δύνανται να αυξήσουν την κατά κεφαλήν κατανάλωση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στις υφιστάμενες αγορές, ενώ παράλληλα μπορούν να εισαγάγουν τα προϊόντα αυτά σε νέες αγορές.

Επίσης, για την προώθηση των προϊόντων, είναι απαραίτητη η ενίσχυση δράσεων με σκοπό την ενημέρωση των καταναλωτών, τη συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, τη διενέργεια στοχευμένων διαφημιστικών εκστρατειών κλπ, ενώ παράλληλα απαιτείται η διεξαγωγή μελετών για τη διερεύνηση των τάσεων της αγοράς, τόσο στις χώρες που αποτελούν παραδοσιακές αγορές όσο και στις εν δυνάμει (νέες) αγορές.

VI. Διασφάλιση της περιβαλλοντικής προστασίας

Η υδατοκαλλιέργεια ως δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα απαιτεί άριστες περιβαλλοντικές συνθήκες. Ειδικότερα, στην Ελλάδα, όπου η πλειοψηφία των μονάδων εκτροφής δραστηριοποιείται σε θαλάσσιες εκτάσεις (οστρακοκαλλιέργειες και πλωτές θαλάσσιες καλλιέργειες) η διασφάλιση της περιβαλλοντικής ποιότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη βιωσιμότητά τους. Για το σκοπό αυτό εφαρμόζεται το αυστηρό ενωσιακό και εθνικό νομοθετικό πλαίσιο.

Στα πλαίσια αυτά και με σκοπό τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων ή την ενίσχυση των θετικών επιδράσεων στο περιβάλλον και την αύξηση της αποδοτικότητας των υδάτινων πόρων, θα πρέπει να ενισχυθούν δράσεις όπως:

- Η προώθηση νέων μορφών υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν στο ελάχιστο τις επιπτώσεις στο περιβάλλον καθώς και η εισαγωγή συστημάτων οικολογικής διαχείρισης & ελέγχου και μεθόδων βιολογικής υδατοκαλλιέργειας.
- Ο καθορισμός νέων περιοχών κατάλληλων για την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας.
- Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Η αποκατάσταση υφιστάμενων υδάτινων οικοσυστημάτων, λιμνοθαλασσών, λιμνών κλπ.
- Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και των συστημάτων παραγωγής, που αποσκοπούν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
- Η βελτίωση των τεχνικών και των μεθόδων παρακολούθησης και καταγραφής των περιβαλλοντικών παραμέτρων στις περιοχές δραστηριοποίησης υδατοκαλλιεργειών.
- Η άμεση αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών (π.χ. ατυχημάτων, ναυαγίων κλπ).
- Η ειδική μέριμνα για την προστασία της βιοποικιλότητας και εν γένει των ευαίσθητων και προστατευμένων περιοχών, όπως για παράδειγμα περιοχές *Natura 2000*, καθώς επίσης και για την παρακολούθηση και διαχείριση των περιοχών αυτών.

VII. Έρευνα για την ανάπτυξη

Για να ανταποκριθεί ο κλάδος στις παραπάνω απαιτήσεις και να επιτευχθούν οι στρατηγικοί στόχοι μέσω των δράσεων που προαναφέρθηκαν, είναι καθοριστική η συμβολή της έρευνας για την ανάπτυξη, όπως εξάλλου αυτή συνέβαλε στη μέχρι σήμερα αναπτυξιακή του πορεία. Σύμφωνα και με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, οι κατευθυντήριες γραμμές για την έρευνα, θα προκύπτουν από το Εθνικό Πρόγραμμα για την Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών ύστερα από γνωμοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου Υδατοκαλλιεργειών.

Το εθνικό πρόγραμμα θα θέτει τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της υφιστάμενης δραστηριότητας και να τεθούν οι βάσεις για την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου και την επίτευξη των εθνικών στρατηγικών στόχων (*vision 2030*). Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται δράσεις, οι οποίες προαναφέρθηκαν και συνοψίζονται στα εξής:

- βελτίωση των υφιστάμενων μεθόδων εκτροφής και των παραγωγικών διαδικασιών
- ανάπτυξη νέων μεθόδων εκτροφής και τεχνολογιών εκτροφής σε νέα πεδία (πχ ανοικτής θάλασσας)
- εκτροφή νέων ειδών
- βιώσιμη παραγωγή ιχθυοτροφών
- προώθηση της παραγωγής προϊόντων βιοτεχνολογίας
- προστασία του περιβάλλοντος και μείωση των επιπτώσεων

VIII. Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών

Στα πλαίσια επίτευξης των εθνικών στόχων για την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου και προκειμένου να ενισχυθεί η παραγωγικότητα των μονάδων και η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, είναι σημαντικό να στηριχθούν έμπρακτα οι φορείς του κλάδου. Η στήριξη αυτή αφορά και σε παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις που αφορούν:

- στις σύγχρονες ανάγκες διαχείρισης σε παραγωγικό, επιστημονικό, διοικητικό, οικονομικό επίπεδο,
- στη συμμόρφωση με την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία,
- στην προστασία του περιβάλλοντος και στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- στην εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού,
- στις ανάγκες διαχείρισης που σχετίζονται με τη διασφάλιση της υγείας και της καλής διαβίωσης των υδρόβιων ζώων αλλά και της δημόσιας υγείας,
- στην ανάπτυξη εξειδικευμένων εμπορικών, προωθητικών και επιχειρηματικών στρατηγικών.

ΙΧ. Παραγωγή νέων βιοτεχνολογικών προϊόντων

Στα πλαίσια της καινοτομίας και της προώθησης παραγωγής νέων ειδών, έμφαση πρέπει να δοθεί στα συστήματα παραγωγής υδρόβιας βιομάζας (κυανοβακτήρια, φύκη κ.α.) μέσω δράσεων:

- Ερευνητικού περιεχόμενου, συνεργατικές, για τον εντοπισμό και την ανάπτυξη μεθόδων παραγωγής τους με ουδέτερο αποτύπωμα στο περιβάλλον, αλλά και την διεύρυνση της βιοτεχνολογικής αξιοποίησής τους (βιοκαύσιμα, φάρμακα, καλλυντικά χρωστικές κ.α.). Ιδιαίτερου ενδιαφέροντος ερευνητική επιστημονική δράση για τον τομέα αποτελεί η εξέταση της δυνατότητας αξιοποίησης τους σε βιολογικά ανώτερες μορφές ιχθυοτροφών.
- Δράσεων που προωθούν, επιλέγουν την παραγωγή συστημάτων παραγωγής υδρόβιας βιομάζας σε κλειστά συστήματα καλλιέργειας, με στόχο την ελαχιστοποίηση χρήσης νερού και την πλήρη αποφυγή προβλημάτων βιοποικιλότητας.

X. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, δίκτυο NATURA 2000

Η εφαρμογή των στόχων διαχείρισης του Natura 2000 σε περιοχές ενταγμένες σε αυτό, μέσω δράσεων που σχετίζονται με την αναψυχή, τον τουρισμό και την εμπορία των προϊόντων που προέρχονται από περιοχές του δικτύου Natura 2000 και δράσεις που αποσκοπούν στην παροχή λύσεων σε περιβαλλοντικά προβλήματα των περιοχών (π.χ. οικονομικά αποδοτικές λύσεις για τον καθαρισμό του νερού) καθώς και στη βιώσιμη εκμετάλλευση των πρώτων υλών, σύμφωνα με τους στόχους διατήρησης της περιοχής, δημιουργούν ευκαιρίες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Στα πλαίσια ανάπτυξης των υδατοκαλλιεργειών εσωτερικών υδάτων σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 ενδεικτικά επίσης προτείνονται:

- Δράσεις που ενισχύουν την παραγωγή σε κλειστά συστήματα καλλιέργειας με στόχο την ελαχιστοποίηση χρήσης νερού και την πλήρη αποφυγή προβλημάτων βιοποικιλότητας.
- Δράσεις που αποσκοπούν σε συνέργειες οργανώσεων παραγωγών με στόχο την υδατοκαλλιεργητική περιβαλλοντική διαχείριση και ως προς την εξασφάλιση της βιοποικιλότητας των περιοχών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000.

XI. Υφάλμυρα οικοσυστήματα

Η εξασφάλιση **ανάπτυξης σε υφάλμυρα οικοσυστήματα προτείνεται μέσω δράσεων** που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό και την παραγωγική βελτίωση των παραδοσιακών μεθόδων εκμετάλλευσής τους, υπό το πρίσμα πάντα, η χρήση αυτών των οικοσυστημάτων να είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, να συνάδει με τα κατά περίπτωση καθεστώτα προστασίας

τους, αλλά και ειδικότερα με τους στόχους του δικτύου Natura 2000, (σε περίπτωση που η περιοχή είναι ενταγμένη):

- Εκσυγχρονιστικές - βελτιωτικές δράσεις που αποβλέπουν στην ευζωία και την υγεία των οργανισμών (οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν και τον εφοδιασμό με ασφαλή συστήματα προστασίας θηρευτών).
- Δράσεις που αφορούν εξειδικευμένα προβλήματα των λιμνοθαλασσών, ή της καλλιέργειας σε χωμάτινες δεξαμενές, όπως λ.χ. η διαχείριση, μέσω κατάλληλων επενδύσεων, της συσσώρευσης αποθέσεων κ.α.
- Δράσεις που αποσκοπούν στην διαφοροποίηση του εισοδήματος σε δραστηριότητες σε υφάλμυρα συστήματα, (αλλά και γενικότερα στα εσωτερικά ύδατα), μέσω συμπληρωματικών δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται με την υδατοκαλλιέργεια και την ιχθυοτροφική εκμετάλλευση (λ.χ. ανάπτυξη αγροτουρισμού, εκπαιδευτικού τουρισμού με στόχο το περιβάλλον κ.α.)
- Δράσεις που αποσκοπούν στην απόκτηση τεχνικών, επιστημονικών, νομικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών. Στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 οι παραπάνω δράσεις εξυπηρετούν την αποφυγή δημιουργίας περιβαλλοντικού αποτυπώματος, τον εντοπισμό και τη χαρτογράφηση συγκεκριμένων περιοχών οικοσυστήματος εσωτερικών υδάτων, (λιμναίο, λιμνοθαλάσσιο κλπ) που πρέπει να εξαιρεθούν της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας προκειμένου να εξυπηρετούνται οι στόχοι διαχείρισης του δικτύου Natura 2000.
- Δράσεις που θα αποβλέπουν στην βελτίωση, προστασία και διαχείριση φυσικών ιχθυοτροφείων, (και αυτών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000), ως προς τις περιπτώσεις φαινομένων μαζικών απωλειών παραγωγής.
- Δράσεις που αφορούν υδατοκαλλιεργητικές μεθόδους συμβατές με τις ειδικές περιβαλλοντικές ανάγκες διαχείρισης, (και όπως αυτές προκύπτουν από το σχεδιασμό του δικτύου Natura 2000 ή άλλων καθεστώτων προστασίας).
- Δράσεις ενίσχυσης δραστηριοτήτων ιχθυοτροφικής εκμετάλλευσης ή υδατοκαλλιέργειας που περιλαμβάνουν στόχους διατήρησης και βελτίωσης του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και στόχους διαχείρισης των παραδοσιακών χαρακτηριστικών της υδατοκαλλιεργητικής ζώνης.
- Τέλος, δράσεις που αφορούν σε συνέργειες με στόχο την εξέλιξη και την επιτυχή υδατοκαλλιέργεια ειδών που χαρακτηρίζονται για την δυνατότητα παραγωγής τους με ελαττωμένη χρήση ιχθύων στην παραγωγή τροφής.

XII. Άλλες δράσεις

Επιπλέον των ανωτέρω δράσεων, στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται δράσεις με στόχο την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού που δραστηριοποιείται στις υδατοκαλλιεργητικές

εκμεταλλεύσεις και την ασφάλιση των αποθεμάτων. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να ενισχυθούν ενέργειες όπως:

- η δια βίου μάθηση – εκπαίδευση των εργαζομένων,
- η διάχυση της τεχνογνωσίας, των καινοτόμων και βέλτιστων πρακτικών,
- η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και η ασφάλεια των εργαζομένων,
- η ασφάλιση των αποθεμάτων από φυσικές καταστροφές, δυσμενή καιρικά φαινόμενα, αιφνίδιες μεταβολές της ποιότητας του μέσου εκτροφής,
- η κάλυψη ζημιών από ασθένειες, βλάβη ή καταστροφή των εγκαταστάσεων παραγωγής.

6 Προτεραιότητα 4: Προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού

6.1 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Η ελληνική υδατοκαλλιέργεια παράγει κορυφαίας ποιότητας προϊόντα, με αποδεδειγμένη αξία, τόσο στην εγχώρια, όσο και στην διεθνή αγορά, τα οποία, σε κάθε περίπτωση, ακολουθούν τις αυστηρότατες ευρωπαϊκές, διεθνείς και εθνικές προδιαγραφές για την προστασία του περιβάλλοντος, την υγεία και ευζωία των εκτρεφόμενων οργανισμών και την προστασία του καταναλωτή. Τα παραπάνω έχουν επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής των προϊόντων, γεγονός το οποίο μειώνει την ανταγωνιστικότητά τους, ενώ, αντίθετα, θα έπρεπε να αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Επιπλέον, λόγω των ιδιαίτερων ελληνικών γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών, με τη δραστηριοποίηση μονάδων εκτροφής σε απομακρυσμένες νησιωτικές και ηπειρωτικές περιοχές με δυσκολίες πρόσβασης, επιβαρύνεται σημαντικά το τελικό κόστος παραγωγής, διάθεσης και εμπορίας, λόγω αυξημένου κόστους μεταφοράς πρώτων υλών και τελικού προϊόντος. Επίσης, μεταξύ των κρατών μελών, προκύπτουν συχνά άνισοι όροι ανταγωνισμού, λόγω της διαφορετικής εγγύτητας από τις παραδοσιακές αγορές της δυτικής και βόρειας Ευρώπης.

Παράλληλα, τα υψηλότερης ποιότητας ελληνικά προϊόντα υδατοκαλλιέργειας καλούνται να ανταγωνιστούν αλιευτικά προϊόντα που προέρχονται από τρίτες χώρες, είτε από συλλεκτική αλιεία, είτε από διάφορες μορφές υδατοκαλλιέργειας, τα οποία είναι απαλλαγμένα από κόστος παραγωγής που προκύπτει από τις υψηλές προδιαγραφές ποιότητας που απαιτεί η ενωσιακή νομοθεσία.

Στην όξυνση των ανισοτήτων συνέβαλε, επίσης, η έλλειψη συλλογικών δράσεων σε τοπικό επίπεδο και η απουσία οργανώσεων παραγωγών, καθώς επίσης και η έλλειψη δράσεων για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.

6.2 Προτεινόμενες δράσεις

Όλα τα παραπάνω, απαιτούν την άμεση λήψη μέτρων για την έμπρακτη στήριξη και την προώθηση ίσων όρων ανταγωνισμού μέσω της αξιοποίησης των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους. Για το λόγο αυτό προτείνονται οι παρακάτω επικεντρωμένες δράσεις.

I. Σύσταση Οργανώσεων Παραγωγών

Οι οργανώσεις παραγωγών θα κληθούν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΛΠ και στη διασφάλιση της κατάλληλης διαχείρισης της ΚΟΑ.

Σκοπός των οργανώσεων παραγωγών, μεταξύ άλλων, είναι η βελτίωση της διάθεσης των προϊόντων, η συλλογή στοιχείων και η δημιουργία μηχανισμών αξιοποίησής τους καθώς και η ενθάρρυνση της κατάλληλης και αντιπροσωπευτικής συμμετοχής παραγωγών μικρής κλίμακας.

Ειδικότερα, οι οργανώσεις παραγωγών μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη βιώσιμων πρακτικών υδατοκαλλιέργειας όσον αφορά στις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη βιωσιμότητα των ιχθυοτροφών, στη βελτίωση της ποιότητας, στην προσαρμογή της παραγωγής στις απαιτήσεις της αγοράς, στον εφοδιασμό με τρόφιμα υψηλών προδιαγραφών ποιότητας και ασφάλειας και στη βελτίωση της οικονομικής απόδοσης. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο μπορούν να παίξουν στην επαγγελματική κατάρτιση των μελών τους, και στην ανάπτυξη της συνεργασίας και της επικοινωνίας.

Η δημιουργία οργανώσεων παραγωγών μπορεί να οδηγήσει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω της μείωσης του κόστους που επιβαρύνει την παραγωγή και αφορά στη μεταφορά και διανομή πρώτων υλών και προϊόντων καθώς και στη δημιουργία και τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων και κοινών εκστρατειών προώθησης των προϊόντων. Επίσης, μπορεί να οδηγήσει στη σταθεροποίηση των αγορών και στη βελτίωση των οικονομικών αποδόσεων των μελών τους.

Για την επίτευξη των στόχων, οι οργανώσεις παραγωγών θα διαμορφώσουν και θα εφαρμόσουν σχέδιο παραγωγής και εμπορίας. Επίσης, θα συντάσσουν σε ετήσια βάση έκθεση δραστηριοτήτων και δεικτών παρακολούθησης των μέτρων που θα υλοποιήσουν.

II. Εμπορία και Προώθηση

Οι διαδικασίες παραγωγής των ελληνικών προϊόντων υδατοκαλλιέργειας που εφαρμόζονται σήμερα διασφαλίζουν την παραγωγή προϊόντων άριστης ποιότητας και υγιεινής, με υψηλή διατροφική αξία. Προκειμένου να τύχουν της ανάλογης εκτίμησης από τους καταναλωτές, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ορθή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Οι εκστρατείες ενημέρωσης και οι δράσεις εξωστρέφειας θα πρέπει να αφορούν όχι μόνο στην ανάδειξη της υψηλής διατροφικής αξίας των προϊόντων, αλλά θα πρέπει να υπερτονιστεί ότι ο τρόπος παραγωγής τους περιλαμβάνει διαδικασίες απόλυτα φιλικές προς

το περιβάλλον, με ελάχιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί έμφαση και στη συμβολή του κλάδου στην προστασία των άγριων ιχθυοποικειών, δεδομένου ότι καλύπτει μεγάλο μέρος των αυξημένων αναγκών σε αλιεύματα.

Εκτός από τα παραπάνω, ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να ληφθεί σχετικά με την ειδική σήμανση που θα αναδεικνύει την ποιότητα των προϊόντων, θα διασφαλίζει την ιχθυοσιμότητα και θα τονίζει την προστιθέμενη αξία μέσω της πιστοποίησης και των αυστηρών συνθηκών παραγωγής και διάθεσής τους. Το παραπάνω θα πρέπει να συνδυαστεί με δράσεις ενημέρωσης και εκστρατείες προώθησης, οι οποίες θα αυξήσουν την αναγνωρισιμότητα των προϊόντων Ελληνικής υδατοκαλλιέργειας.

III. Μεταποίηση και Επεξεργασία

Διεθνώς παρατηρείται μία συνεχής αύξηση της ζήτησης για μεταποιημένα και επεξεργασμένα προϊόντα διατροφής. Προϊόντα που αυξάνουν την ταχύτητα και ευκολία προετοιμασίας και κατανάλωσης και τρόφιμα με μεγαλύτερο ορίζοντα συντήρησης/διατήρησης και περισσότερες δυνατότητες στη μεταφορά και αποθήκευσή τους (μικρότεροι όγκοι, βολικότερο σχήμα & συσκευασία).

Στο πλαίσιο αυτό απαιτούνται δράσεις με σκοπό τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών συντήρησης, επεξεργασίας, τυποποίησης και συσκευασίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας. Παράλληλα, θα πρέπει να αναδειχθούν οι κατάλληλοι δείκτες (φρεσκότητας, ιχθυοσιμότητας κλπ) με την αντίστοιχη σήμανση η οποία θα πρέπει να είναι εύκολα αναγνωρίσιμη από τον καταναλωτή.

Επιπρόσθετες ενέργειες που θα πρέπει να προωθηθούν με στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω της μείωσης του κόστους μεταποίησης και επεξεργασίας. Τέτοιες ενέργειες είναι ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων συσκευασίας και μεταποίησης προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και η δημιουργία νέων εγκαταστάσεων, οι οποίες θα λειτουργούν με νέες τεχνολογίες που θα συμβάλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας των αποβλήτων με σκοπό μεταξύ άλλων και τη διάθεση τους ως πρώτη ύλη για παραγωγή ιχθυοτροφών.

7 Βέλτιστες πρακτικές

7.1 Εφαρμογή Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού

Σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία σκοπός του χωροταξικού σχεδιασμού είναι η θέσπιση θεμελιωδών αρχών και η θεσμοθέτηση σύγχρονων οργάνων, διαδικασιών και μέσων, που προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη, κατοχυρώνουν την παραγωγική και κοινωνική συνοχή και διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια αυτά και υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού, με την υπ' αριθμ. 31722/04/11/2011 (ΦΕΚ 2505 Β') απόφαση της αρμόδιας επιτροπής συντονισμού εγκρίθηκε το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών (ΕΠΧΣΑΑΥ) και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού.

Με το ΕΠΧΣΑΑΥ θεσμοθετήθηκαν οι διαδικασίες των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο χώρο και τέθηκε ένα σαφές πλαίσιο ανάπτυξης, τόσο για τις αρμόδιες αρχές, όσο και για τις επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, στο ΕΠΧΣΑΑΥ καθορίζονται οι κατευθύνσεις για τη χωροταξική οργάνωση των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας και επιπλέον, δίνονται κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους χωροθέτησης των υποδοχέων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Ειδικότερα το ΕΠΧΣΑΑΥ παρέχει αναλυτικές κατευθύνσεις για:

1. Τη χωροθέτηση:

- ✓ Μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας
- ✓ Μονάδων υδατοκαλλιέργειας εσωτερικών γλυκών υδάτων (λίμνες, ποτάμια)
- ✓ Υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σε υφάλμυρα οικοσυστήματα, (λιμνοθάλασσες)

2. Το καθεστώς και τους όρους χωροθέτησης μονάδων και υποδοχέων αναφορικά με:

- ✓ Αναγκαίες προϋποθέσεις για την εγκατάσταση μονάδων
- ✓ Διαδικασίες ίδρυσης Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδ/γειών (ΠΟΑΥ)
- ✓ Επιτρεπόμενες συνοδές και υποστηρικτικές χερσαίες εγκαταστάσεις
- ✓ Κίνητρα για μετεγκαταστάσεις

3. Τα κριτήρια και τις συμβατότητες χωροθέτησης μονάδων και υποδοχέων υδατοκαλλιέργειας:

- ✓ Κριτήρια χωροθέτησης πλωτών και χερσαίων εγκαταστάσεων (ελάχιστες αποστάσεις μεταξύ μονάδων, ελάχιστα βάθη εκτροφής, κλπ)
- ✓ Συμβατότητες με ειδικά θεσμικά καθεστάτα, όπως η προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων και των περιοχών *Natura 2000*, κλπ

4. Τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό

- ✓ Καταγραφή υφιστάμενων μονάδων
- ✓ Υπόδειξη περιοχών για την ανάπτυξη νέων μονάδων

7.2 Υπολογισμός φέρουσας ικανότητας

Στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας και με στόχο τη διασφάλιση της σωστής διαβίωσης και ανάπτυξης των εκτρεφόμενων οργανισμών, καθώς επίσης και την αειφορία του περιβάλλοντος, ήταν αναγκαία η εκτίμηση της μέγιστης δυνατής παραγωγής των μονάδων εκτροφής.

Για το σκοπό αυτό, για τις μονάδες εκτροφής θαλάσσιων μεσογειακών ιχθύων σε πλωτές εγκαταστάσεις (ή πάρκα εκτροφής), έπειτα από σχετική επιστημονική μελέτη, αναπτύχθηκε ο παρακάτω τύπος για τον υπολογισμό της φέρουσας ικανότητας, ήτοι της μέγιστης ετήσιας δυναμικότητας της μονάδας.

$$\Delta = [150 + 8(E - 10)] \times f_A \times f_B \times f_K$$

όπου :

- Δ = η μέγιστη ετήσια δυναμικότητα του πάρκου εκτροφής σε τόνους
- E = η έκταση του πάρκου εκτροφής σε στρέμματα
- f_A = συντελεστής που εξαρτάται από την απόσταση του πάρκου από την ακτή
- f_B = συντελεστής που εξαρτάται από το βάθος θάλασσας στο χώρο του πάρκου
- f_K = συντελεστής κλειστότητας ή ταχύτητας ρευμάτων

Με βάση τον παραπάνω τύπο εκτιμάται η μέγιστη επιτρεπτή ετήσια δυναμικότητα της μονάδας, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της θαλάσσιας έκτασης, την απόσταση της από την ακτή, το βάθος της θάλασσας, καθώς και την κυκλοφορία των θαλάσσιων ρευμάτων.

Ενδεικτικά οι τιμές των ανωτέρω συντελεστών είναι οι εξής:

Απόσταση από ακτή	≤ 100 m	≤400	≤ 1000	>1000
Τιμή f_A	1,0	1,25	1,5	2,0
Βάθος θάλασσας	≤ 20 m	21 – 40 m	41 – 60 m	> 60m
Τιμή f_B	0,9	1,0	1,5	2,0
Τύπος θαλάσσιου	κλειστός	ανοικτός	πολύ	ταχείας ροής
Τιμή f_K	1,0	1,5	2,0	2,5

Για παράδειγμα η μέγιστη επιτρεπόμενη ετήσια δυναμικότητα μιας μονάδας 20 στρεμμάτων, εγκατεστημένη σε έναν ανοικτό κόλπο ($f_K=1.5$), η οποία απέχει από την ακτή 200 μέτρα ($f_A=1,25$) και το βάθος της θάλασσας είναι 50 μέτρα ($f_B=1,5$), υπολογίζεται ως εξής:

$$\Delta = [150 + 8(20 - 10)] \times 1,25 \times 1,5 \times 1,5 = 646,875 \text{ τόνους}$$

Για την αντικειμενικότητα και την ομοιομορφία των μετρήσεων, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 121570/1866/12-06-2009 κοινή εγκύκλιος των συναρμόδιων Υπουργείων Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσιών Έργων (πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ, νυν ΥΠΕΚΑ) και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με τις σχετικές λεπτομέρειες εφαρμογής.

7.3 Καθεστώς περιβαλλοντικής αδειοδότησης

Προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας μονάδων υδατοκαλλιεργείας αποτελεί η περιβαλλοντική αδειοδότηση η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ν. 4282/2014 (ΦΕΚ, 182^Α) σε συνδυασμό με τον ν. 4014/2011 (ΦΕΚ, 209^Α)) “Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων...”. Για ορισμένες κατηγορίες υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων απαιτείται η εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων προκειμένου να λάβουν περιβαλλοντική αδειοδότηση, ενώ άλλες κατηγορίες υπάγονται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) σύμφωνα με την υπ'αριθμ. 50129/1392/2013 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2405^Β) “Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις...”

7.4 Προστασία οικολογικά ευαίσθητων περιοχών

Η χωροθέτηση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιεργείας δεν επιτρέπεται στις περιοχές με βυθούς όπου επικρατεί θαλάσσια βλάστηση του είδους *Posidonia oceanica*, με ιδιαίτερη έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές του Ευρωπαϊκού Δικτύου NATURA 2000. Για προϋπάρχουσες μονάδες υδατοκαλλιεργείας, νόμιμα αδειοδοτημένες και εγκατεστημένες

πάνω από διαπιστωμένους λειμώνες *Posidonia oceanica*, ή από άλλα προστατευόμενα ενδιαυτήματα για τα οποία προκύπτει ανάγκη απόλυτης προστασίας, δεν εγκρίνεται αύξηση της δυναμικότητάς τους, δεν ανανεώνεται η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας τους μετά τη λήξη της και οι φορείς που επιθυμούν να συνεχίσουν τη λειτουργία των μονάδων τους, υποχρεώνονται σε μετεγκατάστασή τους.

8 Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η προώθηση της ανάπτυξης βιώσιμων δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, διότι θα συμβάλει στην εξασφάλιση και ασφάλεια των επισιτιστικών πόρων, στη διατήρηση του δυναμικού παραγωγής τροφίμων σε βιώσιμη βάση σε όλη την Ε.Ε., καθώς επίσης και στην ανάπτυξη και απασχόληση για τους πολίτες της Ε.Ε. Η βιωσιμότητα του κλάδου δεν αποτελεί μόνο βασικό στόχο της ΚΑΛΠ αλλά επιπροσθέτως διαδραματίζει εξέχοντα ρόλο στην επίτευξη των στόχων που τίθενται στα πλαίσια τόσο της «Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής» (ΟΟΠ) όσο και της στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020».

Σε συνέχεια αυτών, η ελληνική διοίκηση κατάρτισε το παρόν «Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιέργειών», λαμβάνοντας υπόψη αφενός τις εθνικές ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά του κλάδου και αφετέρου τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές, όπως αυτές τέθηκαν από την Επιτροπή, οι οποίες θα συμβάλουν:

- i. στην **απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης**, θα μειώσουν το διοικητικό φόρτο και θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του εθνικού και ενωσιακού δικαίου και της ανταπόκρισής του στις ανάγκες των ενδιαφερομένων,
- ii. στην περαιτέρω ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας στον θαλάσσιο και παράκτιο **χωροταξικό σχεδιασμό**,
- iii. στη **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας** του κλάδου και των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας,
- iv. στην εξασφάλιση **ισότιμων όρων ανταγωνισμού** και στη δημιουργία αποτελεσματικής και διαφανούς εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Παράλληλα, με σκοπό τη διασφάλιση της συνοχής της εθνικής πολιτικής και των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), με το παρόν «Πολυετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο» δίνονται εθνικές προτεραιότητες για την προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας.

Προς αυτήν την κατεύθυνση οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις που προτείνονται να συμπεριληφθούν στους άξονες προτεραιότητας του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος, συνοψίζονται στις εξής:

- i. **Ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων**, με σκοπό την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων και την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διαφοροποίηση και τη βελτίωση

της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

- ii. **Ενίσχυση της έρευνας για την ανάπτυξη και την καινοτομία**, με σκοπό την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τη βελτίωση των μεθόδων διαχείρισης σε όλα τα επίπεδα της παραγωγικής διαδικασίας, την εισαγωγή νέων ειδών, την παραγωγή ιχθυοτροφών, την μεταποίηση, τη συντήρηση και τη συσκευασία των προϊόντων.
- iii. **Αύξηση των δυναμικού των ζωνών υδατοκαλλιέργειας**, με εντοπισμό και χαρτογράφηση των κατάλληλων περιοχών για την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, την βελτίωση και την ανάπτυξη βοηθητικών εγκαταστάσεων και υποδομών, την πρόληψη για την αντιμετώπιση ζημιών, αυξημένης θνησιμότητας κλπ.
- iv. Μετατροπή των συμβατικών παραγωγικών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας σε **μεθόδους βιολογικής υδατοκαλλιέργειας**, τη συμμετοχή στα συστήματα **οικολογικής διαχείρισης** και οικολογικού ελέγχου, την ανάδειξη μεθόδων που θα συμβάλουν στη διατήρηση και στη βελτίωση του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, και στη διαχείριση του τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.
- v. **Διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας και της υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων**, με σκοπό την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών ή κωδίκων δεοντολογίας σχετικά με τη βιοασφάλεια, τη μείωση της εξάρτησης από κτηνιατρικά φάρμακα, την παροχή αντιστάθμισης σε οστρακοκαλλιεργητές για την προσωρινή αναστολή των δραστηριοτήτων τους όταν αυτή γίνεται για λόγους δημόσιας υγείας.
- vi. **Ασφάλιση αποθεμάτων** από φυσικές καταστροφές, δυσμενή καιρικά φαινόμενα, αιφνίδιες μεταβολές της ποιότητας και της ποσότητας του νερού για τις οποίες δεν ευθύνεται η επιχείρηση, ασθένειες, βλάβη ή καταστροφή των εγκαταστάσεων παραγωγής για τις οποίες ομοίως δεν ευθύνεται η επιχείρηση.
- vii. **Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών διαχείρισης** τόσο για υπηρεσίες τεχνικού, επιστημονικού, νομικού ή οικονομικού χαρακτήρα, στρατηγικών εμπορίας, αλλά και για κάλυψη των αναγκών διαχείρισης ώστε να μπορούν οι επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας να πληρούν τη νομοθεσία της Ε.Ε. και την εθνική νομοθεσία.
- viii. **Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της δικτύωσης**, με στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης, της δια βίου μάθησης, την ανταλλαγή πρακτικών και εμπειριών, της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας.
- ix. **Πρώθηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης** και πρωτοβουλιών των τοπικών κοινοτήτων με σκοπό τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων και εσωτερικών περιοχών.

- x. **Στήριξη δράσεων σχετικά με την εμπορία**, όπως η σύσταση οργανώσεων παραγωγών, η αναζήτηση νέων αγορών, η βελτίωση των όρων διάθεσης, η πιστοποίηση, η βελτίωση της παρουσίας και της συσκευασίας των παραγόμενων προϊόντων, η ιχνηλασιμότητα, οι εκστρατείες γνωστοποίησης και ευαισθητοποίησης.
- xi. **Χρηματοδότηση επενδύσεων για τη μεταποίηση**, με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας, την επεξεργασία των αποβλήτων, την μεταποίηση για παραγωγή προϊόντων που δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση και την ανάπτυξη νέων μεθόδων και προϊόντων βιοτεχνολογίας.
- xii. **Συνοδευτικά μέτρα για την εφαρμογή των κανόνων της ΚΑΛΠ**, όπως η ανάπτυξη συστήματος ελέγχου και παρακολούθησης των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων της χώρας, η συλλογή, διαχείριση και διάδοση των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων και οι επικοινωνιακές δραστηριότητες.
- xiii. Στήριξη **στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης** με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και τοπικών ομάδων δράσης.
- xiv. **Μέτρα για την ενίσχυση της εφαρμογής των δράσεων στο πλαίσιο της ΟΘΠ**, όπως η προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος σε προστατευόμενες περιοχές (*Natura 2000*) και η προστασία της βιοποικιλότητας.

Μέσω της υλοποίησης των παραπάνω δράσεων και των στοχευμένων θεσμικών παρεμβάσεων, καθίσταται εφικτός ο στόχος της υλοποίησης του εθνικού οράματος για μέση ετήσια αύξηση της παραγωγής κατά 7% με στόχο η συνολική παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιεργείας να αγγίξει τους 170 χιλιάδες τόνους το 2020 και να ξεπεράσει τους 330 χιλιάδες μέχρι το 2030.

Δεδομένης της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, η εφαρμογή του παρόντος στρατηγικού σχεδίου συνδυαστικά με την αξιοποίηση και τη μέγιστη δυνατή απορρόφηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που προβλέπονται στο ΕΤΘΑ, αναγάγουν την επίτευξη του οράματος σε στρατηγικό στόχο για την ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας μέσω της αύξησης του ΑΕΠ, την αύξηση της απασχόλησης και την αύξηση των εξαγωγών.

9 Διακυβέρνηση και Εταιρική Σχέση

Η εκπόνηση του παρόντος «Πολυετούς Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου» πραγματοποιήθηκε με στόχο τον καλύτερο συντονισμό και την προώθηση των ενεργειών για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Την ευθύνη της σύνταξης, της παρακολούθησης της εφαρμογής αλλά και της μεσοπρόθεσμης αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης του παρόντος, η οποία ημερολογιακά τοποθετείται περί τα τέλη του 2017, έχει η Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών και Εσωτερικών Υδάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Για την συγκέντρωση στοιχείων και την κατάθεση προτάσεων και απόψεων, συνεργάστηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες της αποκεντρωμένης διοίκησης και των περιφερειών της χώρας, καθώς επίσης και οι παραγωγικοί φορείς και τα ερευνητικά ινστιτούτα με μεγάλη εμπειρία επί του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου.

Παράλληλα, σκοπός του παρόντος σχεδίου είναι η διασφάλιση της συνοχής της εθνικής πολιτικής και των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας. Στα πλαίσια αυτά, δίνονται οι κατευθυντήριες γραμμές και γίνεται ο πρωτογενής καθορισμός των βασικών προτεραιοτήτων και των δράσεων που θα τύχουν χρηματοδοτικών ενισχύσεων στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Στοιχεία επικοινωνίας του σημείου επαφής για τα θέματα υλοποίησης του πολυετούς σχεδίου για τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια:

Ονοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Ταχ. Δ/ση	Τηλέφωνο	Email
Πέτρου Μαρίνα	Προϊσταμένη Διεύθυνσης	Λ. Συγγρού 150 176 71 Αθήνα	(+30) 2109287183	syg025@minagric.gr

10 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

10.1 Αναλυτική Διαδικασία Αδειοδοτήσεων

Ι. Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας

Για τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας, εντατικής ή ημιεντατικής μορφής, σε πλωτές ή χερσαίες εγκαταστάσεις, εξετάζεται αν πληρούνται οι προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας της δραστηριότητάς της, όπως η νόμιμη χρήση των υδάτινων και χερσαίων εκτάσεων, η τήρηση των όρων δόμησης για τις χερσαίες εγκαταστάσεις, η τήρηση των όρων και προϋποθέσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, η εφαρμογή των προγραμμάτων μέτρων που προβλέπονται από τα οικεία Σχέδια Διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, η εφαρμογή της κτηνιατρικής νομοθεσίας και η τήρηση των διατάξεων για την ασφάλεια και την υγιεινή των προϊόντων που παράγονται σε αυτήν.

Στην άδεια ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας περιλαμβάνονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η έγκριση και η διάρκεια μίσθωσης της υδάτινης έκτασης, αν πρόκειται για πλωτές εγκαταστάσεις, ή η απόδειξη της νόμιμης χρήσης της χερσαίας έκτασης.
- Η κτηνιατρική άδεια, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο π.δ. 28/2009 (Α'46) και οι βασικές υποχρεώσεις που προβλέπονται σε αυτό.
- Τα στοιχεία ταυτότητας / η επωνυμία του φορέα της μονάδας υδατοκαλλιέργειας.
- Τα στοιχεία της θέσης της μονάδας: Περιφερειακή Ενότητα – Δήμος, Ονομασία θέσης και συντεταγμένες της μισθωμένης υδάτινης έκτασης
- Συντεταγμένες της μισθωμένης υδάτινης έκτασης.
- Χρησιμοποιούμενη μέθοδος εκτροφής.
- Καλλιεργούμενα είδη.
- Δυναμικότητα σε / τόνοι ανά έτος.
- Το μίσθωμα της έκτασης.
- Οι τυχόν όροι και προϋποθέσεις που έχουν τεθεί από τις συναρμόδιες υπηρεσίες.
- Τα στοιχεία που αφορούν την εγκατάσταση της μονάδας, όπως προθεσμία εγκατάστασης, διαδικασία εγκατάστασης, αγκυροβόλια κλπ.
- Τα στοιχεία που αφορούν τις απαγορεύσεις αλιείας και διέλευσης στην υδάτινη έκταση.
- Οι υπόλοιποι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας της μονάδας.

II. Διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας πλωτής μονάδας υδατοκαλλιεργείας

Για τη διασφάλιση της μίσθωσης της υδάτινης έκτασης απαιτείται προηγουμένως η έκδοση απόφασης προέγκρισης μίσθωσης από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

- Για την έκδοση της παραπάνω απόφασης, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση με φάκελο δικαιολογητικών, στην αρμόδια Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αν ο φάκελος είναι πλήρης, η Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων, μέσα σε δέκα (10) ημερολογιακές ημέρες από την υποβολή του, τον διαβιβάζει, με σχετικό ερώτημα για τη μίσθωση της έκτασης, στις υπηρεσίες του άρθρου 17 του ν.4282/2014 για γνωμοδότηση. Αν ο φάκελος δεν είναι πλήρης, η Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων ενημερώνει εγγράφως τον ενδιαφερόμενο για τη συμπλήρωσή του, μέσα σε προθεσμία ενός (1) μήνα. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η αίτηση απορρίπτεται και τα δικαιολογητικά επιστρέφονται. Μετά τη γνωμοδότηση των υπηρεσιών του άρθρου 17 του ν.4282/2014, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει απόφαση προέγκρισης μίσθωσης της υδάτινης έκτασης, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Αγροτικών Υποθέσεων, η οποία κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.
- Μετά την έκδοση της απόφασης προέγκρισης μίσθωσης, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει φάκελο δικαιολογητικών στη Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων συμπληρώνει υπηρεσιακά το φάκελο με την απόφαση προέγκρισης μίσθωσης της υδάτινης έκτασης που διατηρεί στο αρχείο της. Στα δικαιολογητικά που υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος μαζί με το αίτημα υποβάλλεται και Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3, 4 και 11, καθώς και το Παράρτημα II του ν.4014/2011 (Α' 209), αν πρόκειται για μονάδες κατηγορίας Α' του ίδιου νόμου. Πριν την υποβολή της ΜΠΕ δύναται να έχει ακολουθηθεί η διαδικασία της γνωμοδότησης με την υποβολή φακέλου Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ), σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4014/2011. Αν πρόκειται για μονάδες υδατοκαλλιεργείας κατηγορίας Α', λόγω της θέσης εγκατάστασης και λειτουργίας τους εντός προστατευόμενης περιοχής του δικτύου NATURA 2000, εφαρμόζονται επιπλέον οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 4014/2011.
Σχετική δήλωση του μελετητή ή του ενδιαφερόμενου φορέα για την υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) με τα απαραίτητα δικαιολογητικά που προβλέπονται, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ν. 4014/2011, αν πρόκειται για μονάδες υδατοκαλλιεργείας κατηγορίας Β' του ίδιου νόμου.
- Για τις χερσαίες, συνοδευτικές και υποστηρικτικές εγκαταστάσεις της πλωτής μονάδας, πιστοποιητικό ιδιοκτησίας ή συμβόλαιο μίσθωσης ή απόφαση παραχώρησης ακινήτων, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του ν. 2971/2001 (Α' 285), τα άρθρα 4, 7, 8, 9, 10 και 11 του ν. 4061/2012 και το άρθρο 13 του ν. 1734/1987 (Α' 189), κατά περίπτωση, καθώς και οικοδομική άδεια ή ανάλογη έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία δόμησης, όπου

απαιτείται. Η οικοδομική άδεια ή ανάλογη έγκριση, υποβάλλεται μετά την έκδοση ΑΕΠΟ. Αν στην περιοχή ίδρυσης της μονάδας δεν έχουν καθοριστεί οι οριογραμμές του αιγιαλού και της παραλίας, ο ενδιαφερόμενος φορέας υποβάλλει σχετική αίτηση καθορισμού τους στην Κτηματική Υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2971/2001. Ειδικά για την κατασκευή θερμοκηπίων καλλιέργειας υδρόβιων οργανισμών και υπέργειων δεξαμενών καλλιέργειας υδρόβιων ζώων εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του από 24.5.1985 προεδρικού διατάγματος (Δ' 270), ανεξάρτητα από τα υλικά κατασκευής τους.

- Τα δικαιολογητικά που αφορούν την άδεια χρήσης νερού, αν αυτό απαιτείται, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Δεν απαιτείται άδεια χρήσης νερού σε περίπτωση χρήσης θαλάσσιων υδάτινων εκτάσεων, ανεξάρτητα από την απόστασή τους από την ακτή.
- Τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του π.δ. 28/2009, τα οποία αφορούν υγειονομικές απαιτήσεις, όπου αυτό προβλέπεται.
- Αν πρόκειται για μονάδες υδατοκαλλιέργειας κατηγορίας Α' του ν. 4014/2011, ο φάκελος διαβιβάζεται άμεσα από τη Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων στην αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α1 ή στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α2, για την αξιολόγησή του και την έκδοση της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), κατόπιν γνώμης της αρμόδιας Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως προς τη συμβατότητα της χρήσης των υδάτων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα οικεία Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικών Διαμερισμάτων. Κατά τον έλεγχο της πληρότητας του φακέλου από την, κατά περίπτωση, αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος δεν ζητείται ξανά η γνωμοδότηση των υπηρεσιών του άρθρου 17, οι οποίες έχουν ήδη γνωμοδοτήσει για την έκδοση της απόφασης προέγκρισης μίσθωσης. Η ΑΕΠΟ διαβιβάζεται από την, κατά περίπτωση, αρμόδια υπηρεσία περιβάλλοντος στη Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Αν πρόκειται για μονάδες υδατοκαλλιέργειας κατηγορίας Β' του ν. 4014/2011, η Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων, μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών της υποπερίπτωσης γγ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 2, συμπληρώνει το Παράρτημα Δ' «Κατάλογο των εφαρμοζόμενων ΠΠΔ» της κοινής υπουργικής απόφασης με αριθ. οικ 50129/1392/10.9.2013, το οποίο προσαρτάται στην άδεια ίδρυσης και λειτουργίας της πλωτής μονάδας και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής.
- Στη συνέχεια, ο φάκελος, ο οποίος έχει συμπληρωθεί ανάλογα, σύμφωνα με την περίπτωση β', διαβιβάζεται από τη Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων στην αρμόδια κτηνιατρική υπηρεσία για την αξιολόγησή του σε σχέση με τις απαιτήσεις του π.δ. 28/2009 από την τριμελή επιτροπή της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ίδιου προεδρικού διατάγματος. Ακολούθως, η γνωμοδότηση της τριμελούς επιτροπής, με την οποία εισηγείται προς τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης σχετικά με την κτηνιατρική άδεια για την έκδοση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας,

διαβιβάζεται από την αρμόδια κτηνιατρική υπηρεσία στη Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων.

Μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω διαδικασιών, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μετά από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Αγροτικών Υποθέσεων, εκδίδει την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας της πλωτής μονάδας υδατοκαλλιέργειας και ακολουθεί η υπογραφή της σχετικής σύμβασης μίσθωσης της υδάτινης έκτασης και η χορήγηση του κτηνιατρικού κωδικού της μονάδας, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 20 του ν.4282/2014.

III. Διαδικασία χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας σε χερσαίες εγκαταστάσεις εκτροφής

Για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας αποκλειστικά σε χερσαίες εγκαταστάσεις εκτροφής, ο ενδιαφερόμενος φορέας υποβάλει στην αρμόδια Διεύθυνση Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης φάκελο με το αίτημα του και τα εξής απαιτούμενα δικαιολογητικά:

- Πιστοποιητικό ιδιοκτησίας ή συμβόλαιο μίσθωσης ή απόφαση παραχώρησης ακινήτων, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του ν. 2971/2001 (Α'285), τα άρθρα 4, 7, 8, 9, 10 και 11 του ν. 4061/2012 και το άρθρο 13 του ν. 1734/ 1987 (Α'189), κατά περίπτωση, καθώς και οικοδομική άδεια ή ανάλογη έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία δόμησης, όπου απαιτείται. Η οικοδομική άδεια ή ανάλογη έγκριση, υποβάλλεται μετά την έκδοση ΑΕΠΟ.
- Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3, 4 και 11, καθώς και το Παράρτημα II του ν. 4014/2011 (Α' 209), αν πρόκειται για μονάδες κατηγορίας Α' του ίδιου νόμου. Αν πρόκειται για μονάδες υδατοκαλλιέργειας κατηγορίας Α', λόγω της θέσης εγκατάστασης και λειτουργίας τους εντός προστατευόμενης περιοχής του δικτύου NATURA 2000, εφαρμόζονται επιπλέον οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 4014/2011.
- Σχετική δήλωση του μελετητή ή του ενδιαφερόμενου φορέα για την υπαγωγή σε ΠΠΔ με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ν. 4014/2011, αν πρόκειται για μονάδες κατηγορίας Β' του ίδιου νόμου.
- Τα δικαιολογητικά που αφορούν την άδεια χρήσης νερού, αν αυτά απαιτούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Δεν απαιτείται άδεια χρήσης νερού σε περίπτωση άντλησης ύδατος από θαλάσσιες υδάτινες εκτάσεις, ανεξάρτητα από την απόστασή τους από την ακτή.
- Τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του π.δ. 28/2009, τα οποία αφορούν υγειονομικές απαιτήσεις, όπου αυτό προβλέπεται.

Στη συνέχεια, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του ν.4282/2014 και μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών που προβλέπονται σε αυτές, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μετά από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Αγροτικών Υποθέσεων, εκδίδει την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας της χερσαίας μονάδας υδατοκαλλιέργειας και ακολουθεί η χορήγηση του κτηνιατρικού κωδικού της μονάδας.